

Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových

Filozofická fakulta

Univerzita Palackého v Olomouci

Hana Bednaříková

**Výuka moderní hebrejštiny v rámci vysokoškolského vzdělávání:
Specifické problémy českých studentů**

Diplomová práce

Olomouc 2020

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Lenka Uličná, PhD.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala zcela samostatně a uvedla v ní předepsaným způsobem veškerou použitou literaturu a prameny, které jsou k nahlédnutí v příloženém seznamu.

V Brně dne 3. 5. 2020

.....

Hana Bednaříková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala za vedení práce PhDr. Lence Uličné, PhD., doc. PhDr. Jiřině Šedinové, CSc., za poskytnutí cenných informací a celému kolektivu CJS za vstřícný přístup.

Obsah

Úvod	6
I. Teoretická část	
1. Moderní hebrejšťina	10
2. České učebnice moderní hebrejšťiny.....	12
2.1 František Vymazal: Hebrejsky snadno a rychle	12
2.2 Vladimír Sadek: Novohebrejšťina	14
2.3 Richard Feder: Hasafah haivrit	16
2.4 Medailony tvůrců českých učebnic	19
2.5 Publikace zabývající se moderní herejšťinou vyšlé v nakladateství Lingea	22
3. Učebnice moderní hebrejšťiny dostupné v angličťině	23
3.1 Hebrew from Scratch	23
3.2 The Routledge Introductory Course in Modern Hebrew	25
3.3 To Succeed in Hebrew	25
3.4 Porovnání odlišnosti v přístupu k jednotlivým prvkům jazyka	27
3.5 Příklady koncepcí jednotlivých prvních lekcí	29
4. Alternativní studijní materiály	30
5. Výuka moderní hebrejšťiny v Československu v 60.-90. letech 20. století	32
II. Praktická část	
6. Stanovení výzkumných cílů	40
6.1 Výzkumné metody	40
6.2 Popis jednotlivých metod	40
6.3 Charakteristika zkoumaného vzorku	41
6.4 Stanovení hypotéz	42
7. Rozhovory s jednotlivými studenty	43
7.1 Shrnutí rozhovorů s jednotlivými studenty	44
7.2 Závěr shrnutí rozhovorů	49
8. Nejčastější chyby v písemném projevu studentů	50
8.1 Jazyková chyba	50
8.2 Analýza testů	52
III. Experimentální část	
9. Jazyková cvičení	62
9.1 Definice cvičení	62
9.2 Typologie cvičení	63
9.3 Charakteristika a cíle cvičení	64
9.4 Postup při tvorbě cvičení	68
9.5 Využití cvičebních strategií	68
9.6 Rámcový koncept	70
10. Moderní hebrejšťina: cvičení pro začátečníky.....	71
10.1 Poslechová cvičení	71
10.2 Grafická soustava	76
10.3 Nejfrekventovanější chyby v semestrálních testech	92

11. Vyhodnocení cvičení	112
12. Vyhodnocení zápočtových semestrálních testů zkoumané skupiny	123
12.1 Evaluace cvičení	123
Závěr	126
Literatura a použité prameny	127
Anotace.....	132

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá problematikou výuky moderní hebrejštiny v českém prostředí. Zaměřena je především na výuku úplných začátečníků, kteří nemají s hebrejštinou žádné předchozí zkušenosti.

Problematice výuky moderní hebrejštiny se u nás nikdo soustavně teoreticky nevěnoval, zatímco v zahraničí se jedná o živě zkoumané téma, uvedu například publikaci *Dynamics of Teaching and Learning Modern Hebrew as an Additional Language: Using Hebrew as a means of instruction and acquisition*,¹ ve které Yona Gilead, autorka této publikace, představuje výzkum výuky moderní hebrejštiny v úspěšném programu pro začátečníky.

Moderní hebrejšтина patří do skupiny tzv. *malých jazyků*² a o její znalost v současnosti jeví zájem každý rok desítky nových studentů. Bohužel v českém překladu dosud nevyšla žádná současná izraelská učebnice, a tak je výuka limitována učebnicemi primárně anglicko-hebrejskými, v omezeném rozsahu rusko-hebrejskými nebo německo-hebrejskými a českými, které jsou již zastaralé. V českém jazyce kromě několika starších učebnic vyšel česko-hebrejský slovník, gramatika a konverzace.³

---

¹ GILEAD, Yona. *Dynamics of teaching and learning modern Hebrew as an additional language: using Hebrew as a means of instruction and acquisition*. Boston: Rodopi, [2017]. ISBN 978-90-04-34497-6.

² *Malý jazyk* je termín používaný pro označení jazyků, kterými hovoří menší množství mluvčích, *Nový encyklopedický slovník češtiny* vysvětluje tento termín takto: „U těchto jazyků se uplatňuje také rozdíl mezi faktickým a oficiálním statutem jazyka. Jazyky, které jsou fakticky menšinové, někdy bývají prohlášeny za úřední jazyk státu [tedy například *hebrejščina*].“

SLOBODA, Marián. Menšinový jazyk. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/MENŠINOVÝ_JAZYK

³ Vše vyšlo v nakladatelství *Lingea*.

Diplomová práce je rozdělena do třech hlavních částí, které se dále dělí na jednotlivé kapitoly: **I. Teoretická část, II. Praktická část, III. Experimentální část.**

V první části nastiňuji charakteristiku a zařazení tohoto jazyka, počátek vývoje moderní hebrejštiny od 19. století jako profánního jazyka, k jehož používání výrazně přispěl Eliezer Ben Jehuda. Srovnávám a hodnotím zde dosud vydané učebnice česko-hebrejské, učebnice anglicko-hebrejské, alternativní studijní materiály a internetové zdroje. Pro tuto část jsem také vedla a zpracovala rozhovor s paní docentkou Jiřinou Šedinovou, který je velmi cenným zdrojem informací o době, kdy studovat hebrejštinu znamenalo velké riziko.

Druhým samostatným oddílem je praktická část, která se zaměřuje na jazykové charakteristiky moderní hebrejštiny z pohledu praktické výuky jazyka a nejčastější problémy česky hovořících studentů. Ve třetí, experimentální části, navrhuji na základě pozorování a analýzy písemného materiálu sesbíraného od studentů jednotlivá cvičení, která se soustředí na snazší a efektivnější pochopení a osvojení dané problematiky. Součástí práce je příloha s audionahrávkami některých cvičení, která namluvili rodilí mluvčí.

Cílem předkládané diplomové práce je stručně zmapovat českojazyčné učebnice moderní hebrejštiny a jejich potencionální přínos pro současného studenta a dále přiblížit výběr ze zahraničních učebnic, které se v současnosti používají při výuce. Druhým cílem je definovat nejčastější problémy českých studentů při studiu moderní hebrejštiny a pokusit se vytvořit návrhy cvičení, která by pomohla předcházet těmto problémům, případně usnadnit jejich pochopení.

Poznámka k transkripci hebrejštiny

Pro transkripci hebrejštiny je dostupných několik norem, které popisují Mgr. Pavel Čech, PhD. a doc. PhDr. Pavel Sládek, PhD. v článku *Transliterace a transkripce hebrejštiny: základní problémy a návrhy jejich řešení*.⁴ Pro potřebu této

---

⁴ ČECH, P., & SLÁDEK, P. (2009). TRANSLITERACE A TRANSKRIPCE HEBREJŠTINY: ZÁKLADNÍ PROBLÉMY A NÁVRHY JEJICH ŘEŠENÍ. *Listy Filologické / Folia Philologica*, 132(3/4), 305-339. Retrieved March 26, 2020. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23468635

práce jsem zvolila normu D⁵ pro teoretickou a praktickou část a normu E⁶ pro experimentální část.

---

⁵ Filologická transkripce

⁶ Zjednodušená fonetická transkripce

I. Teoretická část

1. Moderní hebrejšťina

Tato kapitola se věnuje zařazení moderní hebrejšťiny do kontextu vývoje tohoto jazyka s následným zaměřením na období, ve kterém byla hebrejšťina oživena. S tímto je především úzce spjato jméno Eliezera ben Jehudy.

Termínem *moderní hebrejšťina* nebo *ivrit* rozumíme jazyk, který je v současné době používán zhruba devíti⁷ miliony lidí. Jedná se taktéž o jeden z úředních jazyků státu Izrael.

Moderní hebrejšťina se konstitovala v 19. století na základě staré hebrejšťiny. Jedná se o jazyk, který se řadí, stejně jako např. *novoaramejské dialekty*, do severní centrální semitské skupiny.⁸ Semitské jazyky mají společné následující charakteristické rysy: artikulační základna je posazena hluboko a vzadu, význam slova je propojen s kořenem, který je tvořen souhláskami a jehož význam je obměňován samohláskami.⁹

Znovuoživená hebrejšťina se samozřejmě musela přizpůsobit moderní době tak, aby bylo možné ji používat v běžných situacích. Zároveň byla symbolem židovského národa a jeho národní hrdosti, proto si udržela kontinuitu se staršími vývojovými fázemi jazyka. Podobně jako další národy využívaly během 18. a 19. století k národnímu sebeuvědomění národního jazyka, bylo tomu tak i u části židovské populace.

---

⁷ *Israel Ministry of Foreign Affairs* [online]. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://mfa.gov.il/MFA/IsraelExperience/History/Pages/Hebrew-Language-Day-The-revival-of-the-language-of-the-Bible.aspx>

⁸ GENZOR, Jozef. *Jazyky světa: historie a současnost*. V Brně: Lingea, 2015. ISBN 978-80-7508-061-5. s. 450.

⁹ KLÍMA, Otakar a Stanislav SEGERT. *Mluvnice hebrejšťiny a aramejšťiny*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956. Jazykovědné příručky a učebnice. s. 7.

„Budeme schopni vytvořit nový jazyk, který je zcela starý.“¹⁰

(Eliezer Ben Jehuda)

Jednou z postav, která se zapsala do dějin moderní hebrejštiny, byl Eliezer Ben Jehuda (1858–1922). Tvrdil, že stejně jako kterýkoliv jiný národ mají Židé svoji historickou zemi a jazyk. Diskutoval o svých plánech i s jinými hebrejsky píšícími autory, kteří ale jeho myšlenku nesdíleli. V roce 1879 publikoval svůj článek s názvem *Palčivá otázka*. Tak byla založena myšlenka na národní duchovní centrum na území biblického Izraele.¹¹

Ben Jehuda stál také u zrodu organizace, která nese název *Výbor pro hebrejský jazyk*.¹² Na činnost této organizace navazuje *Akademie pro hebrejský jazyk*,¹³ která byla pro potřeby současného jazyka založena v roce 1953. Tato instituce má na starosti mj. vytváření nových hebrejských slov, reaguje tak na potřebu hebrejského ekvivalentu k slovům přejatým, a dále např. stanovuje standardy pro gramatiku nebo transliteraci. Na webových stránkách této instituce je i popis postupu, jakým způsobem se vytváří nové slovo. Pokud se rozhodne, že je nutné vytvořit nové slovo, nejprve se hledá v stávajících hebrejských zdrojích, jedná se tedy o jakýsi druh *recyklace* slova. Nová slova jsou vytvářena obvyklým způsobem, tedy z kořene a vzoru. Tímto způsobem ale může kořen nabýt jiného významu,¹⁴ což může být matoucí pro mluvčí, kteří znají starší význam tohoto kořene.

---

¹⁰ *We will be able to create a new language which is completely old.*

HOFFMAN, Joel M. *In the Beginning: A Short History of the Hebrew Language*. New York: New York University Press, 2004. ISBN 0-8147-3654-8.

¹¹ SKOLNIK, Fred a Michael BERENBAUM, ed. *Encyclopaedia Judaica*. 2nd ed. Detroit: Macmillan Reference USA in association with Keter Publishing House, Jerusalem, c2007. ISBN 978-0-02-865929-9.

¹² V orig. ועד הלשון העברית

¹³ V orig. האקדמיה ללשון העברית

¹⁴ *Academy of the Hebrew Language* [online]. [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://en.hebrew-academy.org.il/>

2. České učebnice moderní hebrejštiny

2.1 František Vymazal: Hebrejsky snadno a rychle

V českém jazyce dosud vyšlo pouze několik učebnic zabývajících se moderní hebrejštinou. Nejstarší česko-hebrejskou učebnicí je učebnice *Hebrejsky snadno a rychle*¹⁵ Františka Vymazala. Tato učebnice, která vyšla tiskem již roku 1897, je předzvěstí či předchůdcem učebnic mluvené hebrejštiny.

Řada *Snadno a rychle* byla určena především pro samouky a měla přiblížit studentům základy různých jazyků (například *Cikánsky snadno a rychle*). František Vymazal měl také svoji metodu příkladových vět, kterou aplikoval ve výukových textech. Principem jeho metody byly krátké věty, které netvořily záměrně souvislý text. Tyto věty si student měl zapamatovat a učit se z nich jak slovní zásobu, tak i gramatiku.

Tato učebnice není příliš rozsáhlá, čítá pouze 64 stran. Je členěna přehledně do samostatných kapitol, které se postupně zabývají jednotlivými gramatickými jevy. Na začátku je vysvětleno čtení písmen a používání vokalizace, koncových písmen a zdvojených souhlásek. Autor některá písmena popisuje velmi detailně, což je pro uživatele této knihy přínosné, protože si díky tomu může písmeno lépe představit a následně zapamatovat. Například písmeno zajin má „hlavičku jako nebozez“ či písmeno alef „se stalo nositelem (jakoby věšákem) samohlásek“.¹⁶ Autor postupuje při seznamování s jednotlivými písmeny neabecedně, začíná od „nejmenšího písmena“, tedy od písmena jod (י). Uvádí nejdříve písmena, která jsou si navzájem graficky podobná nebo odpovídají jedné české souhlásce.¹⁷

U těchto písmen používá také vokalizaci. Až po této kapitole se věnuje názvům písmen a abecedě. Neobvyklou kapitolou jsou česká slova napsaná hebrejským písmem, ve které se vyskytují slova jako rak, Otakar, kapitola, milost nebo síla. Celou kapitolu uzavírá cvičení čtení německých slov taktéž zapsaných

---

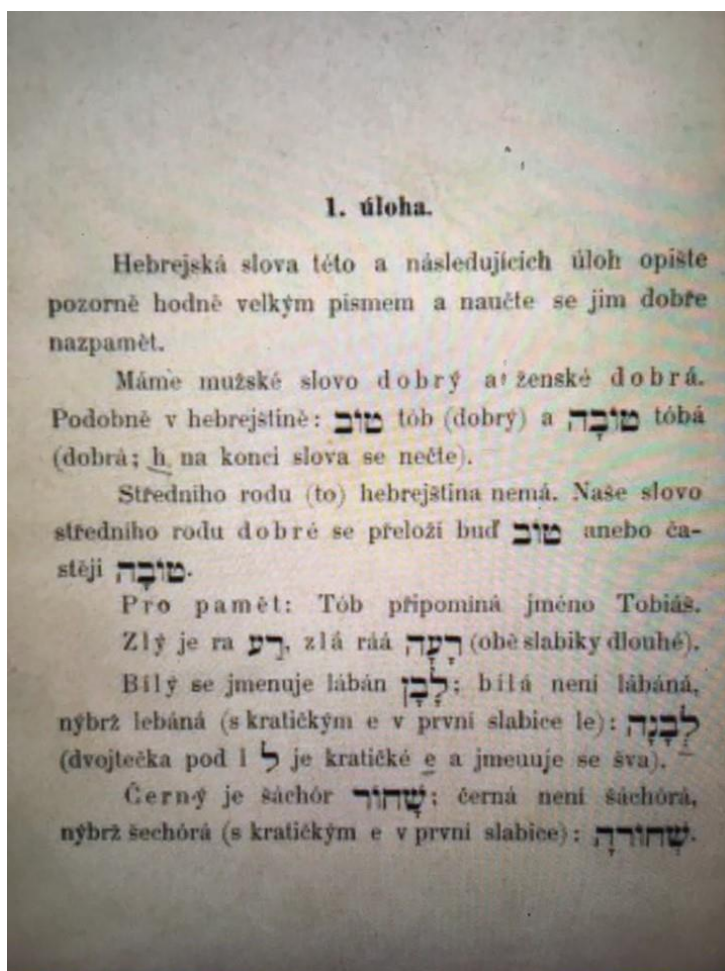
¹⁵ VYMAZAL, František. *Hebrejsky snadno a rychle*. V Praze: F. Bačkovský, 1897.

¹⁶ VYMAZAL, František. *Hebrejsky snadno a rychle*. V Praze: F. Bačkovský, 1897. s. 18.

¹⁷ Tedy například písmena tet (ט) a tav (ט) nebo sin, šin (ש) a samech (ס).

hebrejštinou. Po těchto kratičkých úvodních cvičeních následují úlohy. Každá úloha je zaměřena na určitý problém.

První autorovou radou pro studenty je „*opište úlohy hodně velkým písmem a naučte se jim dobře nazpaměť*“ (viz obr. 1), s čímž nelze než souhlasit.

Obr. 1: Hebrejsky snadno a rychle (s. 23), úloha č. 1

Jednotlivé kapitoly (úlohy) jsou pojaty velmi přehledně, každé hebrejské slovo je zde uvedeno jak v originálním znění, tak v českém přepisu a s překladem do češtiny. Úlohy začínají přídavnými jmény, na kterých je vysvětlen přízvuk, a až poté autor přistupuje ke jménům podstatným a jejich vzájemnému propojování. Následně na těchto spojeních vysvětluje používání určitého členu (-ה). Dále jsou v několika kapitolách podrobně vysvětlena zájmena a spojení *mít* a *nemít* (יש – אין) se zájmennými koncovkami.

Úlohy též obsahují užitečný přehled slov, která mění tvar, pokud stojí ve smichutu¹⁸.

Co se týče vysvětlení sloves, autor postupuje od samotného základu slov, od kořene (שורש). V minulém i budoucím čase jsou vynechána slovesa s koncovkami ženského rodu¹⁹, sloveso je časováno pouze v rodě mužském.

Na závěr jsou uvedeny věty k opakování výše zmíněného.

I přesto, že tato učebnice vyšla před více než 120 lety, bylo by možné některé z uvedených úloh přenést do současné výuky, například psaní českých slov hebrejsky, ke každému písmenu si vymyslet mnemotechnickou pomůcku, pozoruhodný je i postup, kterým autor vysvětluje jednotlivá písmena (neabecedně).

2.2 Richard Feder: Hasafah haivrit

Druhou původní českou učebnicí je *Hasafah haivrit*,²⁰ kterou vytvořil PhDr. Richard Feder. Vyšla v roce 1940 a v roce 2009 se dočkala přetisku jako památka na Richarda Federa, který, ač již za války, „*myslí na budoucnost jazyka a spolu s jazykem i na přežití nejvácnější tradice.*“²¹ Jedná se o učebnici, která se v omezené míře používá dodnes. Vzhledem k tomu, že na českém trhu v současné době neexistuje uspokojivá alternativa operující v českém jazyce, je to pochopitelné. V úvodu Achab Haidler zmiňuje, že „*Federovu Ha-safah ha-ivrit zatím nic nedokázalo překonat Jednoduchostí, nápaditostí, přehledností...*“²²

Tato učebnice je ze všech tří uvedených nejrozsáhlejší, čítá 202 stran a 138 krátkých kapitol. Prvních 18 kapitol je věnováno seznámení s jednotlivými písmeny a vokalizačními znaménky, u písmen i znamének je uveden i český ekvivalent a

---

¹⁸ Genitivní vazba

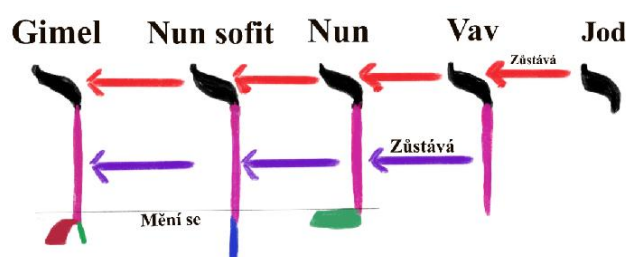
¹⁹ Není vysvětleno, proč nejsou tato slovesa uvedena.

²⁰ FEDER, Richard. *Hasafah haivrit: Učebnice hebrejštiny*. 2. vyd. Středokluky: Zdeněk Susa, 2009. ISBN 978-80-86057-56-9.

²¹ FEDER, Richard. *Hasafah haivrit: Učebnice hebrejštiny*. 2. vyd. Středokluky: Zdeněk Susa, 2009. ISBN 978-80-86057-56-9. s. 9.

²²FEDER, Richard. *Hasafah haivrit: Učebnice hebrejštiny*. 2. vyd. Středokluky: Zdeněk Susa, 2009. ISBN 978-80-86057-56-9. s. 9.

zároveň několik slov, takže student může okamžitě procvičovat i čtení slov. V poznámce u každé kapitoly jsou vždy uvedeny pokyny k tomu, jak dané písmeno číst, případně se zde nachází poznámka ke gramatickému jevu. Feder postupuje od vokalizačních znamének, aby bylo možno ihned správně číst dále uvedená slova. Nepostupuje podle abecedního pořadí, prvními probíranými písmeny jsou jod (י), vav (ו), nun (נ), nun sofit (ן) a gímel (ג), jedním z možných důvodů může být jakási posloupnost v grafické podobě, kterou naznačují v následujícím schématu (viz obr. 2).

Obr. 2: Schéma grafické podoby písmen

Nechybí ani abecední přehled i s psací podobou písmen a s několika slovními spojeními napsanými kurzívou²³, což je velmi důležité proto, aby se student seznamoval i s touto složkou jazyka a byl i schopen komunikovat psanou formou. Dále učebnice postupuje celkem obvyklým způsobem, tedy různými skupinami zájmen, poté jsou načrtnuta slovesa v přítomném čase, autor však neuvádí pouze základní kmen pa'al, ale i kmeny pi'el a hif'il, zde pravděpodobně proto, aby ukázal, že plurálové koncovky jsou stejné u všech uvedených skupin. Následují kapitoly, které se zabývají tím, jakým způsobem hebrejšťina vyjadřuje pády pomocí předložek. Poté následují kapitoly zabývající se základními číslovkami, rody, přídavnými jmény a dalšími gramatickými jevy. Důležitou součástí této učebnice jsou krátké hebrejské texty a příkladové věty shrnující danou gramatiku. Zároveň tyto texty propojují jednotlivé kapitoly. Jsou opatřeny vokalizací pro snadnější čtení, i font písma je relativně velký, takže může také přispět k lepšímu a rychlejšímu

²³ Psací písmo

učení. Vokalizace provází všechny texty až do konce učebnice, což může působit potencionálně problémy, když se student setká s textem, který není vokalizovaný. V závěru učebnice je přiložen slovníček probrané slovní zásoby a přehled gramatiky.

2.3 Vladimír Sadek: Novohebrejšťina

Poslední učebnicí, která je dostupná v České republice a je psána česky, je *Novohebrejšťina*,²⁴ jejímž autorem je Vladimír Sadek.²⁵ Byla vydána v edici *Malé učebnice Nového Orientu*, v níž vyšlo 17 titulů.²⁶ Historie těchto kapesních učebnic souvisí s vydáváním čtvrtletníku *Nový Orient*. „*Jedná se o odborný recenzovaný časopis Orientálního ústavu Akademie věd České republiky. Vychází od roku 1945, kdy v závislosti na intenzitě emancipačních procesů ve státech třetího světa vzrostl zájem o země Orientu.*“²⁷

Tato útlá kniha je taktéž určena pro začátečníky. Učebnice v kostce seznamuje se základními gramatickými jevy. Celkem zde nalezneme 38 velmi krátkých kapitol, které postupně přináší vhléd do jednotlivých složek moderní hebrejšťiny. První kapitola velmi stručně představuje hebrejské písmo, pouze však v transkripci. V celé knize se nedozvíme, jakým způsobem číst hebrejské písmo v originále, chybí zde praktická ukázka tištěného i psacího písma, což je dáno technickými možnostmi, jak uvádí autor hned v úvodu. Druhá kapitola se zabývá souhláskami a jejich přepisem do češtiny, zde je naopak uvedena přehledná tabulka výslovnosti (*viz obr. 3*).

---

²⁴ SADEK, Vladimír. *Novohebrejšťina*. Praha: Academia, 1970. *Malé učebnice Nového Orientu*.

²⁵ Vladimír Sadek (1932–2008), český hebraista a judaista

²⁶ Dalšími tituly jsou např. *Učme se hindsky* (Hřebíček, 1970) nebo *Úvod do moderní japonštiny* (Jelínek, 1966).

²⁷ Mendel, Miloš. *K historii Nového Orientu* in: Chaloupka, David; Jiroušková, Jana: *Nový Orient. Článeková bibliografie. Ročník 1.-50. (1945/46-1995)*, Orientální ústav Akademie věd ČR, Praha, 1998. ISSN: 0029-5302. s. 6-9.

I	II	III
Název písmene	Výslovnost	Přepis
bet	Vyslovuje se jako „b“ (tvrdá, tzv. ražená výslovnost) či jako „v“ (měkká, tzv. spirantní výslovnost).	b, v
gimel	g	g
dalet	d	d
he	h (na konci slova se mnohdy nevyslovuje)	h
waw	v (jestliže je vokalizováno samohláskou „u“ či „o“, čte se jako „u“, „o“)	w
zajin	z	z
het	ch (výslovnost mezi „h“ a „ch“)	h
tet	t (silnější „t“)	t
jod	j (často slouží též k označení „i“. V tomto případě se nevyslovuje jako „j“)	j
kaf	k (tvrdá výslovnost) nebo „ch“ (měkká výslovnost)	k, ch
lamed	l	l
mem	m	m
nun	n	n
samech	s	s
ajin	souhláska, vzniklá sevřením hlasívek. V novohebrejštině se vyslovuje lehce; vyslov za sebou dvakrát „a“ (a- a). Nasažení hlasívek před druhým „a“ odpovídá přibližně výslovnosti souhlásky ajin v novohebrejštině.	s
pe	p (tvrdá výslovnost) či f (měkká výslovnost)	p, f
cade	c (v biblické hebrejštině se vyslovovalo jako důrazné „s“. V přesných, vědeckých přepisech se přepisuje „š“).	c
kof	k (silněji vyslovené)	k

Obr. 3: Novohebrejšтина (s. 3), tabulka výslovnosti a přepisu²⁸

V třetí kapitole autor vysvětluje, jak fungují přejatá slova a souhlásky, které hebrejšтина nezná (ž, č). Následují důležité kapitoly zabývající se samohláskami, přízvukem, určitým členem a je zde také uvedeno první cvičení. Výběr slovní zásoby se omezuje na okruh podstatných a přídavných jmen, která se spolu mohou pojit a mohou pojímat určitý člen, jako např. *čaj-černý* nebo *film-zajímavý* (viz obr. 4²⁹).

²⁸ SADEK, Vladimír. Novohebrejšтина. Praha: Academia, 1970. Malé učebnice Nového Orientu.

s. 5.

²⁹ Tamtéž, s. 7.

Příklady:	
jafe	— hezký
bajt jafe	— (nějaký) hezký dům
habajt hajafe	— (ten) hezký dům
habajt jafe	— (ten) dům (je) hezký
Cvičení (targil)	
Slovička:	
targil	— cvičení
rišon	— první
kaše	— těžký
ši'ur	— lekce
'aval	— ale
lo	— ne (psáno: l')
'aḥaron	— poslední
talmid	— žák
'ezra	— Ezra
'awir	{osobní jméno}
na'im	— vzduch
	— příjemný

Obr. 4: Novohebrejščina (s. 8), příklady a cvičení³⁰

V této kapitole se již vyskytuje první hebrejský text, který pracuje s dříve uvedenou slovní zásobou, ovšem pouze v transkripci. Pomůckou pro studenta může být český překlad, který autor připojil k tomuto textu. V další kapitole se seznamujeme s osobními zájmeny a také s několika výrazy pro různá povolání. Následuje vyjadřování přítomného času, které je vysvětleno srozumitelně. Autor se zde zabývá *základním kmenem slovesa*, tedy kmenem pa'al. Upozorňuje také na možné výjimky ve výslovnosti, pokud je sloveso zakončeno problematickými písmeny ם nebo ן, která ale opět zmiňuje pouze v transkripci. Ostatní kmeny jsou zmíněny až v závěru. Autor zmiňuje i funkce kořene slova a jako příklad uvádí několik základních sloves.³¹ Ani v této kapitole nechybí krátké cvičení s překladem. Můžeme ocenit i výběr slovní zásoby, jedná se povětšinou o užitečné fráze i v běžném životě. Dále plynule navazují slovesa nepravidelná.

V dalších kapitolách se postupně seznamujeme s vyjadřováním ženského rodu, množného čísla, duálu a ve čtrnácté kapitole se dostáváme ke genitivnímu spojení, tedy k tzv. *smichutu*. Tato kapitola objasňuje smichut a uvádí několik příkladů slov, která, pokud stojí ve smichutu, mají odlišný tvar. Následují kapitoly o tom, jakým způsobem se v hebrejštině přistupuje k pádům, tedy k předložkovým vazbám, kterým odpovídají české pády,

³⁰ Tamtéž, kap. 5.

³¹ Např.: *Ani lomed-učím se, kořen slovesa: l-m-d*

k zájmeným příponám, k vyjádření vlastnictví (*mít*), autor neopomíjí ani to, jakým způsobem se používá neurčitý slovesný způsob či přičestí trpné.

V dalších kapitolách se autor zaměřuje na minulý a budoucí čas ve všech sedmi kmenech. Předposlední kapitolou jsou číslovky. Autor zde uvádí jak číslovky základní v obou rodech, tak číslovky řadové. Zároveň tato kapitola obsahuje i ukázkou toho, jak pracovat s číslovkami, pokud jsou použity ve smichutu. V návaznosti na číslovky řadové jsou zde uvedeny i dny v týdnu. V poslední kapitole je ukáзка z hebrejského tisku, jedná se o sedm velmi krátkých textů rozmanitého obsahu, které jsou doplněny o slovní zásobu související s těmito texty. Je to velmi vhodné zakončení celé této knihy, protože student, který si pečlivě prošel předchozí cvičení, by měl být schopen si texty za pomoci uvedené slovní zásoby přeložit. Bohužel jsou ale všechny texty přepsány do latinky, takže ani na závěr se student s písmem neseznámí.

Autor dokázal základní gramatické jevy vtěsnat na 54 stran. Jedná se ale spíše o příručku, než o učebnici. Co by bylo možno použít i pro současnou výuku, jsou srozumitelné gramatické poučky a krátké překladové věty, případně slovní zásoba, pokud by byla zároveň zmíněna i v hebrejském písmu, popřípadě by tato publikace mohla být užitečná člověku, který se zajímá pouze o gramatickou strukturu, či někomu, kdo by rád mluvil, ale nepotřebuje psát.

Poslední publikací, která ale není učebnice, je *1000 hebrejských slovíček*³². Jedná se o ilustrovaný slovník doplněný frázemi pro běžnou konverzaci. Tento slovník je uživatelsky přívětivý, protože obsahuje řadu vyobrazení různých situací, u kterých jsou napsané hebrejské výrazy, výslovnost a český překlad, tedy se v něm snadno orientuje i začátečník.

Medailony tvůrců českých učebnic

František Vymazal

Narodil se 6. listopadu roku 1841 v Topolanech u Vyškova. Po studiích na gymnáziu začal vydávat v letech 1866 – 1867 vlastní časopis s názvem *Veselé listy*.

---

³² BARLEV, Efrat. *1000 hebrejských slovíček: ilustrovaný slovník*. Ilustroval Aleš ČUMA. Brno: Edika, 2019. Ilustrovaný slovník (Edika). ISBN 978-80-266-1407-4.

Poté byl až do roku 1903 zaměstnán jako korektor v Moravské akciové knihtiskárně brněnské. Zemřel na následky zranění po srážce s tramvají na jaře roku 1917.

Jeho stěžejním dílem byla především řada učebnic, jejich název *Snadno a rychle* vypovídá o záměru těchto učebních textů. Jak je uvedeno v knize *František Vymazal: život, snahy a dílo polyglota malého národa: „Samotář a myslitel dospěl k populární metodě učení jazyků. Nadpisy jeho učebnic nebyla jenom prázdná slova pro odbyt nakladatelům. Po dvanácti letech úsilovného přemýšlení přišel na výborný nápad: učí řeči pomocí krátkých praktických vět, kterým se nutno učit zpaměti.“*³³

Tento krátký spis také zmiňuje Vymazalovu techniku psaní těchto učebnic. Vymazal ovládal velmi dobře devět jazyků a učebnice těch, které zcela dobře neznal, sepisoval tak, že zakoupil učebnici nebo mluvnici toho daného jazyka a z té studoval a následně vytvářel věty. Zároveň se snažil o přiblížení dějin národa, který daným jazykem mluvil.³⁴

Richard Feder

Richard Feder se narodil 26. 8. 1875 ve Václavících. Po gymnaziálních studiích studoval na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a následně ve Vídni v rabínském semináři. Mezi místa jeho působení patří Kojetín, Roudnice nad Labem, Louny a Kolín. Do Terezína byl s rodinou transportován 13. června roku 1942. Po válce se snažil o obnovení kolínské obce, v roce 1953 se stal oblastním rabínem moravskoslezských náboženských obcí a v roce 1961 se stal zemským rabínem. Zemřel 18. listopadu 1970.³⁵

Vladimír Sadek

Byl významný český hebraista a judaista. Narodil se v Praze 22. září 1932. Po studiích na Karlově univerzitě působil v Státním židovském muzeu v úseku

---

³³ ČERVENÝ, Jaroslav. *František Vymazal: Život, snahy a dílo polyglota malého národa*. Praha: J. Červený, 1937. s. 6-9.

³⁴ Tamtéž, s. 10.

³⁵ PRUDILOVÁ, Zuzana. *Richard Feder* [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/feder-richard/>

knihovny a vědecké práce jako hebraista. V roce 1996 byl jmenován profesorem filozofie se zaměřením na hebraistiku – judaistiku. Zabýval se také židovskou mystikou. K jeho dílu patří např. *Židovská mystika v Praze* (1992) nebo nedávno vydaný soubor jeho textů *Kabala a pražská judaika* (2018). Vladimír Sadek zemřel 31. května 2008.³⁶

---

³⁶ Vladimír Sadek [online]. [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/sadek.html>

2.4 Publikace zabývající se moderní hebrejštinou vydané v nakladatelství Lingea

V tomto nakladatelství dosud vyšlo: *Hebrejšтина: konverzace* (2011),³⁷ *Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník* (2017),³⁸ a *Gramatika současné hebrejštiny* (2018).³⁹

První zmíněnou publikací je *Hebrejšтина: konverzace*. Jedná se o příručku, která poskytuje shrnutí základní gramatiky, slovník zaměřený především na běžnou komunikaci a obsahuje také několik doporučení a rad pro cestování po Izraeli.

Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník je prozatím jediný slovník moderní hebrejštiny na českém trhu. Obsahuje 26 000 hesel v česko-hebrejské části a 17 000 hesel v hebrejsko-české části. Slovník vznikl od roku 2001⁴⁰. Tento slovník vyvolal negativní diskuzi na internetových serverech. V recenzi na tento slovník zmiňuje hebraistka a překladatelka Magdalena Křížová nemalé množství chyb, které mohou uživateli slovníku potencionálně zkomplikovat vyjadřování. Autorka uvádí jak nesrovnalosti v transkripci do češtiny, tak chybějící základní významy slov či překlad slov, který ale neodpovídá hebrejskému ekvivalentu.⁴¹

---

³⁷ *Hebrejšтина: konverzace*. V Brně: Lingea, 2011. ISBN 978-80-87471-08-1.

³⁸ *Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník: Milon šimuši ivri-čechi, čechi-ivri*. V Brně: Lingea, 2017. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-263-3.

³⁹ *Gramatika současné hebrejštiny*. V Brně: Lingea, 2018. ISBN 978-80-7508-409-5.

⁴⁰ *Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník: Milon šimuši ivri-čechi, čechi-ivri*. V Brně: Lingea, 2017. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-263-3.

⁴¹ KŘÍŽOVÁ, Magdalena. *Židovský tiskový a informační servis: Víc než jen pár much: První slovník moderní hebrejštiny je bez důkladné revize blamáží* [online]. 2017 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/nove-knihy/clanek/vic-nez-jen-par-much-prvni-slovník-moderni-hebrejštiny-je-bez-dukladne-revize-blamazi>

Gramatika současné hebrejštiny

Tato kapesní publikace poskytuje uživateli stručný popis a přehledné vysvětlení hebrejské gramatiky. Pro snazší orientaci jsou kapitoly řazeny podle slovních druhů. U této publikace⁴² je dokonce zmíněna i hlavní autorka.

3. Učebnice moderní hebrejštiny dostupné v angličtině

Čeští studenti se v současnosti učí moderní hebrejštinu především z učebnic publikovaných v zahraničí, k podrobnější analýze jsem vybrala následující tři učebnice: *Hebrew from Scratch*, *The Routledge Introductory Course in Modern Hebrew* a *To Succeed in Hebrew*. V této kapitole porovnáám obsah jednotlivých učebnic a jejich potencionální přínos českému studentovi začátečníkovi. Zaměřím se především na to, jestli celkový koncept učebnic splňuje požadavky pro výuku začátečníků, tedy zdali je obsah učiva vysvětlován adekvátním způsobem, jestli jsou učební texty přehledné a je používána přiměřená slovní zásoba.

3.1 Hebrew from Scratch (Učebnice A)

V hebrejském originálu *'Ivrit min ha-hathala*.⁴³ Tato učebnice je v České republice často používaná, ale jedná se primárně o učební text, jehož koncept je uzpůsoben výuce přistěhovalců do Izraele.⁴⁴ Je určena pro výuku začátečníků v tzv. *ulpanech*.⁴⁵

---

⁴² U jako jediné publikace zabývající se hebrejštinou a vyšlé v tomto nakladatelství.

⁴³ CHAYAT, Shlomit, Sara ISRAELI a Hilla KOBLINER. *'Ivrit min ha-hathalah (he-hadash)*. Yerushalayim: Akademon, 2001.

⁴⁴ V org. *עולים חדשים*.

⁴⁵ Ulpan je institut, resp. kurz pro velmi intenzivní výuku hebrejštiny.

Členění

Učebnice je rozdělena do 28 kapitol. Těmto kapitolám předchází ještě sedm kapitol, ve kterých se student seznamuje s tiskacím i psacím písmem a strukturou hebrejštiny. Každá tato předkapitola obsahuje skupinu několika písmen a také vokalizační znaménka. Aby se student od začátku učil psát písmena správným směrem, je u každého písmena v „písance“ naznačen směr psaní šipkami. Výběr slov, se kterými se student seznamuje, se podřizuje jednotlivým probíraným skupinám písmen. Písmena jsou rozřazena do skupin takto:

- 1) א, ה, י, מ, מ, נ, נ, ת
- 2) ג, ד, ל, ר, ש, ש
- 3) ו, ז, ח, ט
- 4) ס, ע, צ, צ, ק
- 5) ב, כ, פ
- 6) ב, כ, נ, פ, ר
- 7) ג, ז, צ'

Nejedná se tedy o chronologický postup podle abecedy (kromě písmen třetí skupiny). Systematizace základních konverzačních frází v těchto předkapitolách umožňuje studentovi téměř okamžité použití hebrejštiny pro účely jednoduché konverzace v běžném životě.

Struktura kapitol

Každá kapitola⁴⁶ se věnuje určitému gramatickému jevu, který je shrnut do přehledné tabulky a následně procvičován. V každé kapitole je několik rozhovorů a poslechnů, které se vztahují k probírané gramatice a na závěr kapitoly je uvedeno shrnutí a nová slovní zásoba s vokalizací a anglickým překladem.

Po každých šesti kapitolách je vložena kapitola opakovací, kde si student může procvičit a upevnit dosud probrané učivo.

---

⁴⁶ Od kapitoly 1, v orig. *שיעור 1*.

3.2 The Routledge Introductory Course in Modern Hebrew

(Učebnice B)

S podtitulem *Ivrit be-Israel*.⁴⁷ Tato učebnice vyšla v roce 2009. Jak naznačuje úvod, jedná se o učebnici primárně určenou pro studenty z anglicky hovořících zemí, ale je možno ji použít i pro samouky. Výhodou je i dostupnost webových stránek, které učebnici doplňují.

Členění

Tato učebnice je dělena do 8 oddílů, které jsou dále tvořeny 90 lekcemi.

Struktura kapitol

Ve většině kapitol najdeme opět probíranou gramatiku v rámečku s vysvětlením v angličtině a několik cvičení k procvičování. Slovní zásoba není shrnuta na konci každé kapitoly, ale je umístěna přímo u textu, ke kterému se vztahuje, takže si student může slovo ihned ověřit. Kapitoly jsou spíše kratší. Grafické zpracování je přehledné, strohé.

3.3 To Succeed in Hebrew (Učebnice C)

Učebnice z roku 2004, v originálu *Le-ħašlijah be-ivrit*.⁴⁸ Na začátku učebnice je uvedeno, že je vhodná pro použití jak v ulpanech, tak i na středních nebo vysokých školách, odkazuje se též na Bloomovu taxonomii⁴⁹ výukových cílů (*knowledge, understanding, implementation, tedy znalost, pochopení, realizace*).

Členění

Učebnice je členěna do 15 kapitol.

---

⁴⁷ V orig. עברית בישראל

⁴⁸ V orig. להצליח בעברית

⁴⁹ Dostupné z: <https://pedagogika.skolni.eu/pedagogika/didaktika/taxonomie/>

Struktura kapitol

Každá kapitola se zaměřuje na několik gramatických jevů, které jsou vzápětí procvičovány a vázány k dalším jevům, takže student ihned může tvořit jednoduché věty. Už první kapitola uvádí krátký text určený ke čtení. Po grafickém zpracování se učebnice také jeví jako přehledná. Slovní zásoba a shrnutí se nachází vždy na konci kapitoly, bohužel ale jsou zde slovíčka bez vokalizace, což může být potencionální problém při učení se správné výslovnosti. K učebnici nejsou dodávány poslechy.

Tab. 1: Porovnání jednotlivých učebnic

Učebnice	Abeceda	Výslovnost	Psaní
A	Tabulka s abecedou a vokalizačními znaménky je uvedena na začátku, avšak písmena jsou probírána postupně v navazujících předkapitolách.	V každé předkapitole spolu s konsonanty jsou uvedeny i vokály, takže je možno pracovat s jednoduchými slovy a student tedy získává základní přehled slovní zásoby. Kombinují se zde slova s vokalizačními znaménky i bez nich, takže si student zvyká na oba způsoby.	V návaznosti na daná písmena probíraná v jednotlivých předkapitolách se písmena procvičují i v písance, která je opatřena šipkami, aby byl dodržen směr psaní.
B	Abeceda je shrnuta v tabulce, oproti ostatním uvedeným učebnicím obsahuje i číselnou hodnotu písmen. Každé písmeno je poté zmíněno podrobněji i s příklady.	Ještě před abecedou je zmíněn přepis a také odlišnost ve výslovnosti u některých hlásek (vzhledem k anglickému jazyku).	Na předchozí dva oddíly navazuje nácvik kurzívy ve třech odlišných cvičeních (přiřazování slov v tiskacím písmu k psacímu písmu, kroužkování ekvivalentu v kurzívě a doplňování

			písmen do slov podle tiskacího originálu.
C	Abeceda je uvedena jako předkapitola. V přehledné tabulce jsou tiskací i psací písmena, psací i s ukázkou směru psaní.	Výslovnost a vokalizace plynule navazuje na abecedu, okamžitě i shrnuje problematiku dvojího čtení a problematiku koncových písmen, stejně tak písmena se stejnou výslovností.	Po uvedení písmen a vokalizace se student okamžitě seznamuje s několika mezinárodními slovy, která jsou uvedena anglicky a následně v hebrejské kurzívě a dále i v kvadrátu ⁵⁰ , takže má student relativní kontrolu při čtení i psaní.

3.4 Porovnání odlišnosti v přístupu k jednotlivým prvkům jazyka

V této tabulce (*viz tab. 1*) jsou shrnuty příklady toho, jak jednotlivé učebnice uvádí do problematiky abecedy, výslovnosti a psaní začátečníka. Učebnice jsou pro lepší orientaci označeny písmeny podle posloupnosti uvedené výše.

---

⁵⁰ Tiskací písmo

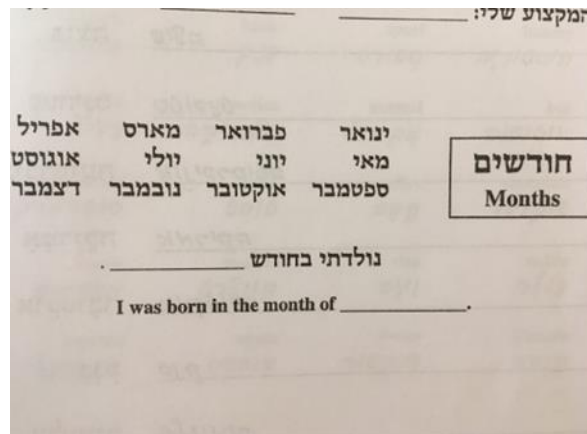
Ukázka části slovní zásoby z prvních kapitol všech zmíněných učebnic (viz obr. 5, 6 a 7):

	Vocabulary	מילים
'ima	אמא	אימא
'ani	אני	אני
'at	את	את
'ata	אתה	אתה
hay	היי!	היי!
hi	היא	היא

Obr. 5: Učebnice A

hi	שלום
My name is...	שמי
How are you?	מה שלומך?
good	טוב
I'm fine	שלומי טוב
See you later.	להתראות
What is your name?	מה שמך?
That is a nice name.	זה שם יפה
thank you	תודה

Obr. 6: Učebnice B

Obr. 7: Učebnice C

3.5 Příklady koncepcí jednotlivých prvních lekcí

Učebnice A využívá písmen, která jsou probíraná v dané lekci.⁵¹ V lekci úvodní jsou to následující: ה, נ, מ, י, ה, א. Z těchto písmen se dobře vytváří nejzákladnější slovní zásoba, se kterou student v lekci dále pracuje. Nechybí ani nácvik čtení jednotlivých písmen opatřených vokalizací. Následně student procvičuje i čtení a poslech krátkých rozhovorů, které obsahují i většinu osobních zájmen v jednotném čísle.⁵² V první lekci učebnice B se předpokládá, že si student osvojil jednotlivá písmena, protože se zde pracuje už se všemi písmeny najednou. Lekce začíná klasickými seznamovacími rozhovory obsahujícími základní fráze. Většina slov není opatřena vokalizací, což pro studenta začátečníka může být matoucí, pokud by používal tuto učebnici samouk, nemá žádnou kontrolu, jestli přečetl vše tak, jak by to mělo být. Na druhou stranu je vše jinak srozumitelně a ihned vysvětleno. Určitou motivací jsou i rozsahově kratší lekce, které tímto mohou povzbuzovat k dalšímu studiu. Učebnice C se zprvu zaměřuje na přiblížení studovaného materiálu skrze podobnost s jazykem mateřským (například slova jako sport, koncert apod.),⁵³ resp. se slovy používanými mezinárodně, a taktéž nutí přemýšlet a dohledávat. Kupříkladu je zde nutností, aby se student nejprve naučil

⁵¹ Samozřejmě od druhé lekce postupuje k písmenům dalším.

⁵² Kromě zájmena on (הוא), protože to už obsahuje písmeno vav (ו), které už ale patří lekcím následujícím.

⁵³ V tomto případě tedy s jazykem anglickým.

slovíčka, která jsou situována na konci lekce, jinak nemá možnost pochopit, co je v daných cvičeních procvičováno. Písmena se taktéž už používají všechna. První lekce přibližuje relativně hodně jevů: osobní i ukazovací zájmena, základní fráze, několik sloves a fungování podstatných jmen, je tedy poněkud rozsáhlejší než první kapitoly učebnic předchozích.

Jednotlivé učebnice tedy používají odlišný způsob výuky písmen i používání vokalizace slov. Co by mohlo být rozhodně užitečné u českého studenta, je kapitola učebnice B, kde je dopodrobna analyzována výslovnost jak jednotlivých písmen, tak i použití vokalizace a akcentu. Naopak v učebnici A jsou dobře zpracované poslechy, které studentovi mohou přiblížit originální akcentaci a kolorit jazyka.

4. Alternativní studijní materiály

Tato kapitola je postavena na malém průzkumu dostupných internetových zdrojů, které by mohl student eventuálně použít jako doplněk či rozšíření ke studiu. Pracuje se tu s hesly zadanými do internetového prohlížeče, tedy hesly jako *Hebrejštiny pro začátečníky, základy moderní hebrejštiny* apod. a jejich ekvivalenty v angličtině.

Při tomto průzkumu bylo zjištěno, že ani internetové zdroje neposkytují téměř žádnou či jen minimální nabídku, pokud je hledáme pouze v češtině. Existuje však několik webových stránek dostupných v českém jazyce, a to například stránka LAMEDWAW,⁵⁴ která koncepčně souhlasí s učebnicí *Hasafah haivrit*⁵⁵ Richarda Federa, komentář k ní zajišťuje Jaroslav Achab Haidler. Dalším dokumentem dostupným z internetového zdroje je PDF dokument *Ivrit bkalut*,⁵⁶ který velmi

---

⁵⁴ LAMEDWAW: *Ha safa ha ivrit* [online]. 2007 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.lamedwaw.org/hasafa.html>

⁵⁵ FEDER, Richard. *Hasafah haivrit: Učebnice hebrejštiny*. 2. vyd. Středokluky: Zdeněk Susa, 2009. ISBN 978-80-86057-56-9.

⁵⁶ UHLAR, David. *Hebrejštiny je snadná* [online]. 2006 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: https://www.faithofgod.net/davar/files/other/ivrit_bkalut-cz.pdf

stručně přibližuje nejzákladnější gramatiku a slovní zásobu moderní hebrejštiny. Pro uživatele může být velmi přínosná kapitola zabývající se výslovností jak aškenázskou, tak i sefardskou. Ukázky toho, jakým způsobem vyslovujeme, jsou v některých případech pro přiblížení přeneseny na české slovo nebo slovo, u kterého se předpokládá, že ho čtenář zná. U slovní zásoby je samozřejmě uvedena i výslovnost, takže je možno okamžitě dostat zpětnou vazbu, pokud se pokoušíme slova číst v hebrejském originálu. Jsou zde v češtině přehledně vysvětleny i nejběžnější gramatické jevy. Tento přehled je přeložen z anglického originálu *Hebrew is easy*.

Dalším samostatným odvětvím internetového učení jsou tyto aplikace:

Quizlet

Aplikace *Quizlet* je u studentů velmi oblíbená. Jedná se o vzdělávací platformu, ve které je možno vytvářet jednotlivé studijní kartičky⁵⁷ s jakýmkoliv obsahem. Je to tedy aplikace vhodná především ke studiu slovní zásoby. Do aplikace mohou přidávat svůj obsah jak pedagogové, tak studenti. Na základě vytvořených kartiček poté aplikace generuje různé typy aktivit, které umožňují dané slovo psát, procvičovat nebo vyplnit test.

Duolingo

Duolingo je další velmi oblíbenou aplikací. Pro výuku hebrejštiny je nutno zvolit jako vyučovací jazyk angličtinu. Na počátku studia si student zvolí, kolik minut denně se chce jazyku věnovat. Pokud už má nějakou znalost, projde rozřazovacím testem, podle kterého aplikace určí pokročilost. Aplikace používá koncepci vizuálního a poslechového učení. Student je zároveň konfrontován i s psanou formou. Jedná se tedy o víceúčelovou aplikaci, která postihuje všechny čtyři základní složky jazyka.⁵⁸ Jak vyplynulo z mého průzkumu,⁵⁹ někteří studenti tyto aplikace používají jako doplněk ke studiu.

---

⁵⁷ Tzv. *flashcards*

⁵⁸ Mluvení, čtení, psaní, poslech

⁵⁹ Viz kap. *Shrnutí rozhovorů s jednotlivými studenty*

5. Výuka moderní hebrejštiny v Československu v 60.–90. letech 20. století

Tato kapitola vychází především z informací získaných na základě dvou rozhovorů s paní doc. PhDr. Jiřinou Šedinovou, CSc.

Paní docentka Šedinová (*1946) vystudovala v letech 1964–1969 obor historie – hebraistika na FF UK. Mezi lety 1969–1995 působila jako odborná a vědecká pracovnice Židovského muzea v Praze, a také vyučovala na Státní jazykové škole. Mezi lety 2000–2004 byla ředitelkou Ústavu Blízkého východu a Afriky. Specializuje se na středověkou a raně novověkou historiografickou literaturu, moderní hebrejskou literaturu, na dějiny Židů a na hmotnou kulturu.⁶⁰

Rozhovory byly uskutečněny dne 13. prosince 2018 telefonicky a dne 22. ledna 2019 osobně, oba dva rozhovory byly vedeny polostrukturovaně. Rozhovory s paní docentkou Šedinovou doplňují údaje z publikovaného rozhovoru s Jindřichem Lionem.

První otázka směřovala k tomu, jakým způsobem byla paní docentka Šedinová vyučována moderní hebrejštině a jakým způsobem ji vyučovala ona sama:

„Když jsem studovala, měli jsme v našem programu jenom biblický jazyk.⁶¹ A moderní, ivrit, nás učila paní Hanna Lion, manželka tehdy redaktora pana Jindřicha Liona, který pracoval ve Svobodném slově (...). Paní Lionová byla vybrána, respektive oslovena z fakulty, když jsme byli myslím ve třetím ročníku, aby nás nějak uvedla do moderního jazyka, protože my jsme zatím měli jen tu biblickou (...) a šlo to přes jazykovou školu, přes Národní třídu.“

---

⁶⁰ Dostupné z: <https://kbv.ff.cuni.cz/cs/lide/externi-spolupracovnici/jirina-sedinova/>
<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jirina-sedinova-25138>

⁶¹ V letech 1964–1969 se vyučovala pouze biblická hebrejšтина.

Aby vůbec mohla paní Lionová vyučovat, musela překonávat různé překážky, jak ukazuje tento rozhovor s jejím manželem: „*Dva roky poté⁶² už učila. Vyučovala hebrejštinu a angličtinu na Orientálním ústavu na univerzitě. Kdo se chtěl učit hebrejsky, potřeboval z práce potvrzení, že tu řeč potřebuje. Ale dalo se to nějak zařídit. Moje žena také na izraelské ambasádě připravovala děti velvyslanců do školy. Dostala zvláštní povolení, aby mohla na ambasádu chodit. V Československu byly všechny události popisovány z arabského úhlu pohledu. O Izraeli se v Československu nemluvílo. Izraelské velvyslanectví, na rozdíl od toho zde, a to ještě dnes, slavilo vždycky všechny svátky. Na všechny jsme byli zvaní, protože manželka tam učila. Mezi hosty ambasády byli určitě lidé, kteří informovali Státní bezpečnost.*

Když má žena učila v jazykové škole,⁶³ pomohla jí moje sestřenice, která byla ve straně. Vedoucí oddělení straně oznámil, že má jednu učitelku, Izraelku, a nemůže zaručit, že nepracuje pro izraelskou propagandu. Má sestřenice řekla: Já ji znám a zaručuji, že je OK.

Díky náhodě vyučovala také jednoho muže, který byl na ministerstvu vnitra a musel se učit ivrit, aby mohl číst dokumenty. Tomu člověku zavolala a on zařídil, že mohla dál učit. Říkal: Jed' do Izraele, tvá žena by tam měla dělat komunistickou propagandu, to potřebujeme. Takový to byl fanatic.“⁶⁴

Předtím, než Lionovi po událostech v srpnu 1968 emigrovali do Izraele, předala paní Lionová výuku paní Šedinové: „*Paní Lionová mi poslala telegram, protože my jsme ještě tehdy doma neměli telefon, že mě očekává tehdy a tehdy u nich doma (bydleli v Revoluční), já jsem tam přišla, tam bylo sbaleno a na stole taková hromádka učebnic Elef milim (...) a u toho papír, několik jmen, a ona mi řekla, podívej se, tohle je ročník, který jsem učila naposledy, teď je to tvoje a ty učebnice*

---

⁶² Po příjezdu z Palestiny v r. 1947

⁶³ Moderní hebrejštinu se vyučovala v jazykové škole v Praze na Národní. Tato jazyková škola měla i právo státní zkoušky z moderní hebrejštiny s volitelnou úrovní.

⁶⁴ ECKSTEIN, Tanja. Centropa: Jindřich Lion. Centropa [online]. Juli, 2002 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.centropa.org/cs/biography/jindrich-lion>

taky a ty to převezmeš.“ Učebnice Elef milim byly učebnice určené pro přistěhovalce, paní Lionová vlastnila 5-6 kusů a dále se získávaly přes známé v Izraeli.⁶⁵ Jako slovník byl využíván jediný dostupný, *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu* od Blahoslava Pípala⁶⁶, slovník moderní hebrejštiny neexistoval. Zároveň se používala i literatura získaná Státním židovským muzeem v Praze, tedy lehčí izraelská beletrie z 50. a 60. let (např. zjednodušené povídky Š. J. Agnona). Protože žádné další materiály nebyly dostupné, využívalo se cokoliv v hebrejštině, co alespoň trochu mohlo frekventantům přiblížit moderní jazyk. Pro setkávání se současným jazykem byly využívány mj. i texty z novin *Zo HaDerech* (viz obr. 8). Jednalo se o komunistický týdeník vydávaný v Izraeli.⁶⁷

Obr. 8: *Zo HaDerech*⁶⁸

Paní Šedinová tedy od září v roce 1968 nastoupila do Jazykové školy, kde v době šestidenní války absolvovala základní státní zkoušku z arabštiny a od té doby tam vypomáhala. „*Už jsem tam zůstala jako taková pomocná síla, když potřebovali, no a pak jsem pustila arabštinu a začala jsem hebrejštinu. (...) Učila jsem v podstatě stejným způsobem, jak jsem byla zvyklá, že jsme byli vyučováni arabštinu (...), tu nás učila taky absolventka fakulty, která měla na žáky jazykovky stejné požadavky*

---

⁶⁵ Po šestidenní válce byly ze strany Československa, resp. Moskvy, přerušeny roku 1967 diplomatické styky s Izraelem, získávání materiálů bylo velmi problematické.

⁶⁶ Tento slovník vyšel v reedici v roce 2006.

⁶⁷ PAPPÉ, Ilan. *Israel*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2018. Contemporary Middle East (Routledge (Firm)). ISBN 978-1138887183.

⁶⁸ אוצר בלום של היסטוריה: "זו הדרך" יובל שנים לשבועון: המפלגה הקומוניסטית הישראלית. תמר, נסקי'גור [online]. 2015 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://maki.org.il/>

jako na fakultě.“ Souběžně s moderní hebrejštinou vyučovala paní Šedinová i hebrejštinu biblickou. Počet posluchačů jednotlivých kurzů se pohyboval mezi osmi až deseti osobami. Někteří studenti došli až k státní jazykové zkoušce základního typu, zkoušky pro pokročilé studenty se nekonalý, resp. konaly se až po delší době.

V samotné výuce se četlo a konverzovalo hebrejštinou 60. let: *„Co se týče současného hebrejského jazyka, s tím mám málo společného, protože to už není ivrit, to je něco úplně nového (...).* Dále se také pracovalo s dalšími díly Elef milim, v posledním díle už byly ukázky literatury bez vokalizace. Paní docentka Šedinová tyto učebnice po pedagogické stránce chválí: *„Metodicky to bylo skutečně výborné, no byly to učebnice pro ulpany, vysloveně pro ulpany v Izraeli a diaspoře.“*

V roce 1983 přišel úplný zákaz výuky. Výuka biblické hebrejštiny se obnovila už na podzim roku 1989, ještě před převratem. O jazyk byl velký zájem: *„Na jazykovku se pořád útočilo, respektive z veřejnosti, z řad zájemců, že už by kurzy mohly být a proč nejsou atd.“* To se týkalo i moderní hebrejštiny, ale ta byla obnovena až ve školním roce 1990/1991. Protože učebnice Elef milim byly už zastaralé, získala paní docentka Šedinová prostřednictvím Ulpanu (který se také otevřel v Praze) dvoudílnou učebnici Ivrit be-al-pe u-vichtav.⁶⁹ Tato učebnice nebyla tištěná kvadrátním fontem, jak je dnes běžné, ale celá psaná kurzívou, texty natištěné v kvadrátu se objevily až ve druhém díle.

Další otázka se dotkla použití metodických pomůcek, her apod.

„Jelo se čistě podle učebnice, protože nic jiného nebylo. Když jsem učila, do toho zákazu, tak nic nebylo, maximálně někdo, když někam vyjel, pokoutně přinesl třeba nějakou písničku nebo tak, ale to bylo všechno.“ Při výuce ale byly používány výňatky z literatury, z poezie, které byly součástí posledního dílu učebnice Elef milim nebo z uvedené starší literatury. Studenti ale k recitování poezie příliš kladný vztah neměli: *„Ti moji žáci pro to neměli jaksi cit, vždycky na text zoufale hleděli, a když jsem je v dobrém nutila, aby se něco naučili nazpaměť, tak odmítali (...). Přitom to byly opravdu jednoduché věci, ale oni zásadně odmítali.“*

---

⁶⁹ Učebnice pro začátečníky z roku 1984, v orig. אריה ליפשיץ: בעל פה ובכתב

Jaký byl největší problém začátečníků?

Jeden z nejčastějších problémů studentů bylo písmo a vokalizace. Učebnice *Elef milim* začínala vokalizovanými texty (viz obr. 9), texty bez punktace se objevovaly později.⁷⁰

Obr. 9: *Elef milim* (s. 1), ukázka textu⁷¹

„Pak když se začalo přecházet k těm nevokalizovaným, byl problém, jak to číst, katva, ktiva nebo kitva? A teď to bylo na mně. Podívejte se, jaké jsou tam signální znaky, jud a tak dále. A oni se učili číst tímto způsobem, byl to problém, než si na to zvykli. Teď co je signální znak a co patří nutně do obrázku slova, jako asiti⁷², tam ty dva judy musí být, tak mi psali pochopitelně bez jednoho, diktáty, to byla hrozná záležitost (...). Později mě v jazykovce požádali o materiály ke speciální státnici.⁷³ K té zkoušce se hlásili i lidé, kteří žili v Izraeli (...). Ty materiály jsem připravila, ale při písemné části jsem vždycky šlela, protože když jsem to opravovala, tak jsem zjistila, že i ti, kdo přišli z Izraele, neumí psát, přesněji řečeno,

⁷⁰ Resp. až od dílu *gimel* (אלף מילים ועוד אלפיי).

⁷¹ BEN-SHEFER, Yosef a Aharon ROSEN. *Elef milim*. vyd. 1963. s. 1.

⁷² עשייתי, 1. os. sg. (sloveso dělat)

⁷³ Překladatelská zkouška

že píšou se strašnými chybami, tet [v] tav [ɫ], to bylo úplně jedno (...). My jsme psali při výuce každou hodinu diktát a žáci se toho vždycky strašně děsili (...). Chodili ke mně lidi různých věkových kategorií a všichni se chovali úplně stejně, jako žáci střední školy. Když byla nějaká hrozba, tak se vytráceli na záchod.“

Regulovali studenti nějakým způsobem výuku?

Potom, co se studenti přenesli přes počáteční těžkosti, jevíli zájem i o obsahy různých textů, ptali se na souvislosti. Když byl čas, tak se o tom s nimi paní Šedinová bavila: *„Když šlo o nějaká témata, která by vyžadovala rozsáhlejší povídání nebo by si zasloužila přednášku, tenkrát v 70. letech mělo muzeum⁷⁴ na jaře a na podzim přednášky a bylo možné je odkázat tam. Když se potom obnovila výuka v 90. letech, už to šlo i při hodině (pozn.: mluvit o různých tématech).“* Do kurzů, které byly znovuotevřeny, se samozřejmě hlásili lidé, kteří tam docházeli i předtím. V prodlevě mezi kurzy se studenti mohli učit z učebnic, které jim zůstaly, takže základní materiál měli k dispozici. Také měli snahu si shánět slovníky: *„Začaly se prodávat takové malé kapesní slovníky Eliezera ben Jehudy, s těmi jsem se snažila pracovat v těch posledních letech, když jsem ještě učila.“*

Jaká byla hlavní motivace studentů se začít učit moderní hebrejštinu?

„Obvykle měli nějakou osobní vazbu, i když teda míň než by se dalo čekat, ale taky hlavně v těch dalších letech tam občas někdo jel (pozn.: do Izraele) a vrátili se, že je to zajímavá, nebo měli nějaké známé.“

Další otázky doplňujícího charakteru dokreslují tehdejší atmosféru v Československu.

Stalo se, že byl někdo v kurzu „nasazen“?

„Já nevím. Nepostřehla jsem to. Ale je fakt, že v muzeu od roku 1969 jsme byli pod drobnohledem, takže to bylo jasné, že se někde něco děje, ale pokud byl někdo nasazený, tak krátkou dobu. Protože je taky fakt, že některé lidi jsem z kurzu vysloveně vyhodila, protože jim to nešlo a nemělo smysl, abych je táhla s ostatní skupinou (...). Jen jednou, když jsem učila v Truhlářské, jsem měla návštěvu. Šla jsem na chodbu a tam byl takový chlapík. Ptal se mě, jestli jsem ta a ta a jestli učím

---

⁷⁴ V té době Státní židovské muzeum.

hebrejštinu, načez já říkám: ano, chcete se zapsat? A on se strašně vyděsil. Mně to nedošlo, byla jsem zvyklá, že lidi prostě přijdou a ptají se. No a z něj vypadlo, že je z té oné instituce, že by se mnou chtěli mluvit a jestli bych přišla do Bartolomějské (...). Načez jsem tam šla a oni se mnou měli takový normální hovor (...). Nakonec se samozřejmě tázali, že by měli strašný zájem být v kontaktu a vědět, kdo ke mně chodí na ty kurzy, a že bych jim udělala velice dobrou službu, tak jsem jim řekla: prosím vás ne, zaprvé to neumím, zadruhé na to nemám žaludek, nezlobte se, ne.“

II. Praktická část

6. Stanovení výzkumných cílů

Cílem praktické části této diplomové práce je popsat a shrnout nejběžnější problémy začátečníků, kteří se rozhodli studovat moderní hebrejštinu, a na základě získaných dat vytvořit studijní materiál, který se pokusí zaměřit na tyto problémy a zároveň poslouží dalším studujícím v nelehkých začátcích. Cílem je tedy zodpovědět následující výzkumné otázky:

VO1: V jakých jazykových kategoriích⁷⁵ studenti nejčastěji chybují?

VO2: Co by studentům více usnadnilo studium moderní hebrejštiny?

6.1 Výzkumné metody

Jako výzkumné metody byly použity tyto metody kvalitativního výzkumu:

- 1) Analýza písemného materiálu obdrženého od studentů
- 2) Pozorování výkonu studentů v jednotlivých hodinách
- 3) Rozhovor se studenty, kteří studují moderní hebrejštinu prvním rokem

Na základě těchto informací získaných výše zmíněnými způsoby jsou sestaveny a navrženy pomocné materiály ke studiu moderní hebrejštiny pro úplné začátečníky.

6.2 Popis jednotlivých metod

1) Analýza

Analyzovaný materiál sestával ze semestrálních zápočtových testů, průběžných testů a písemných domácích úkolů.

---

⁷⁵ ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: (přehled)*. Praha: Pražská imaginace, 1994. Pražská imaginace. ISBN 80-7110-149-4. s. 96.

2) Pozorování

Pozorování probíhalo přímo ve výuce, pokusila jsem se zaměřit na to, zdali jsou studenti aktivní nebo pasivní, jak reagují na probíranou látku, jestli udrží pozornost po celou dobu lekce, jestli se průběžně ptají, pokud jim něco není jasné.

3) Rozhovor

Zvolila jsem metodu *rozhovoru podle návodu*⁷⁶ a sestavila jsem jsem 15 otázek, na které studenti postupně odpovídali.

6.3 Charakteristika zkoumaného vzorku

Zkoumaný vzorek studentů (*viz tab. 2, 3 a 4*) byl vybrán na základě podobné zkušenosti s výukou moderní hebrejštiny.⁷⁷

---

⁷⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4. s. 174.

⁷⁷ Tito studenti navštěvovali kurz *moderní hebrejštiny I*.

Tab. 2: Věková skupina

Věková skupina	Počet
20-24	4
25-30	2
30-55	1

Tab. 3: Pohlaví

Pohlaví	Počet
Ženské	4
Mužské	3

Tab. 4: Dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání	Počet
Středoškolské	6
Vysokoškolské	1

6.4 Stanovení hypotéz

H1: Některé chyby jsou u českých studentů frekventovanější než jiné.

H2: Vytvořená cvičení mohou pomoci budoucím studentům moderní hebrejštiny předcházet těmto chybám.

7. Rozhovory s jednotlivými studenty

Osnova rozhovoru

1) Úvod

- Co tě přivedlo ke studiu judaistiky?
- Měl/a jsi nějaké „židovské“ zájmy už před studiem na univerzitě?
- Zkoušel/a ses seznámat s hebrejštinou už před univerzitou?

2) Hlavní rozhovor

- Zkoušel/a sis sám/sama hledat nějaké studijní materiály, které by ti mohly být nápomocny při studiu?
  - Jaké jsi našel/našla?
  - Byly to materiály srozumitelné pro začátečníky?
  - Co ti činilo největší potíže v začátcích?
  - Dokážeš říct, co by ti na začátku studium ulehčilo a proč?
  - Kolik času zabrala příprava na výuku?
  - Jak hodnotíš koncepci „žluté“ učebnice *'Ivrit min ha-hathala*?⁷⁸
  - Myslíš, že na českém trhu chybí kvalitní česko-hebrejská učebnice?
  - Jak vnímáš svou současnou úroveň hebrejštiny?
  - Jakou máš v jazyce největší slabinu?
  - Kdybys chtěl/chtěla napsat učebnici hebrejštiny, od čeho bys postupoval/a, případně jak by vypadala?

3) Uzavření

- Měl/a bys nějaké doporučení pro budoucí studenty, čeho se třeba vyvarovat, co nepodcenit atd.?

---

⁷⁸ CHAYAT, Shlomit, Sara ISRAELI a Hilla KOBLINER. *'Ivrit min ha-hathalah* (he-hadash). Yerushalayim: Akademon, 2001.

7.1 Shrnutí rozhovorů s jednotlivými studenty

Rozhovory byly uskutečněny 12. února 2019, 26. března 2019 a 30. dubna 2019 a byly vedeny výše zmíněnou metodou. Všichni frekventanti byli velice ochotni zodpovědět veškeré dotazy a jejich vhléd byl pro tuto práci velmi přínosný.

Každý rozhovor byl uveden několika otázkami, které měly za úkol přiblížit důvody a pohnutky vztahující se k výběru současného studijního zaměření frekventantů, tedy k judaistice. Není překvapující, že se jejich odpovědi velmi lišily.

Frekventant A má židovské kořeny, avšak v teprve v roce, kdy maturoval, se doslechl, že je možné judaistiku studovat, a tento obor ho začal zajímat. Také se zúčastnil programu *Taglit* pro židovskou mládež a díky tomu mohl navštívit Izrael, kde se mu velmi líbilo. Frekventant B měl především velký zájem o židovství, o kulturu a židovskou literaturu a také ho zajímal vztah judaismu k dalším náboženstvím. Frekventant C pracoval jako au-pair a přímo v té zemi navštívil židovskou část hřbitova, kde cítil obrovskou pozitivní energii a cítil se tam velmi spokojený, jako by mu vše začalo dávat smysl. Tak se rozhodl pro další studium, i když už to vypadalo, že se po předchozích zkušenostech do školy nevrátí. Frekventant D se ještě na základní škole dozvěděl, že má židovské kořeny, proto se rozhodl studovat judaistiku. Frekventanta E přivedla ke studiu judaistiky spíše náhoda, hledal vhodný dvouobor, zajímalo ho židovství. Frekventant F studoval v Izraeli a rád by s lidmi, které tam potkal, udržel kontakty. Také ho zajímá židovská kultura. Frekventanta G inspiroval ke studiu otec, který se učil hebrejsky.

Další otázka měla zjistit, zdali frekventanti měli nějaké judaistické zájmy už před nástupem na univerzitu. Frekventant A neměl žádné judaistické zájmy, ale začal se zajímat o rodinnou historii. Frekventant B chodil na koncerty do synagogy a na židovský hřbitov. Frekventant C se seznámil při svém předchozím studiu s jazykem jidiš, který byl pro něj velmi zajímavý, a zaujala ho především písmena hebrejské abecedy, taky mu přišly až magické nápisy na židovských náhrobcích. Frekventant D docházel na židovskou obec, zúčastnil se *Taglitu* a různých seminářů. Frekventant E se zajímal především o historii a tradice judaismu. Frekventant F se chtěl co nejvíce dozvědět o Izraeli. Frekventant G neměl žádné judaistické zájmy před nástupem na univerzitu.

Následující otázka už pomalu směřovala frekventanty k hebrejštině. Nejprve jsem zjišťovala, jestli se frekventanti seznamovali s hebrejštinou už před nástupem na univerzitu. Frekventant A šel na univerzitu s otevřenou myslí, tedy s jazykem se předtím neseznamoval. Frekventant B se podíval, jak vypadá písmo, ale pak to nechal být. Frekventant C začínal původně v prvním ročníku s biblickou hebrejštinou a až ve třetím semestru si zapsal moderní hebrejštinu a před začátkem akademického roku procvičoval jazyk v aplikaci Duolingo.⁷⁹ Frekventant D se zúčastnil online kurzu moderní hebrejštiny. Frekventant E se pokoušel před začátkem semestru učit písmena. Frekventant F se při studiu v Izraeli naučil písmena a několik slov. Frekventant G si pročetl základní konverzační fráze a slovíčka.

Následovaly stěžejní otázky zjišťující informace ohledně studijních materiálů, učebnic a jejich současné úrovně jazyka. První otázka měla za úkol zjistit, jestli si sami frekventanti hledali studijní materiály, které by jim samotné studium ulehčily, případně zdali to byly materiály srozumitelné pro začátečníky. Frekventant A zkoušel hledat videa na YouTube, ale především v němčině, která je mu bližší. Byla to videa srozumitelná pro začátečníky, myslí si, že hebrejšтина není těžká, co se týče pravidel, ale připadá mu těžké přetransportovat ji do mluvené podoby a každodenní řeči. Frekventant B měl učebnici z teologické fakulty, ale byla to učebnice biblické hebrejštiny. Také používal Duolingo a občas si poslechne písničky v hebrejštině. Materiály, které našel, už vyžadovaly alespoň minimální znalost hebrejštiny. Frekventant C žádné materiály nehledal, procvičoval pouze v aplikaci Duolingo. Frekventant D zkoušel hledat aplikace. Frekventant E se pokoušel hledat na internetu učebnice, ale nic nenašel. Frekventant F poslouchal písničky v hebrejštině a zkoušel se učit podle izraelské učebnice pro samouky a také používal aplikaci Duolingo. Frekventant G se nejprve seznamoval s biblickou hebrejštinou.

Druhá otázka se snažila zjistit, co činilo frekventantům největší potíže v začátcích. Frekventant A vyzdvihuje především velmi svižné tempo výuky a obrovské množství informací a dat, také si myslí, že stačí denně 10-15 minut přípravy a opakování a hned to je poznat. Frekventant B měl problém s psacími

---

⁷⁹ Viz kap. *Alternativní studijní materiály*

písmeny, jinak gramatika byla pro něj jednoduchá. Frekventant C měl též problém s písmeny a se čtením, vyzdvihuje také problém s podobně vypadajícími písmeny. Frekventant D měl problém s písmeny, především s těmi, co jsou si podobná, a z gramatiky by vyzdvihl slovesa. Frekventant E měl největší problém číst bez vokalizace, stejně jako frekventant F. Frekventant G měl problém hlídat si otevřené a uzavřené slabiky.

Třetí otázka se zabývá tím, co by jednotlivým frekventantům studium v začátcích ulehčilo a případně proč. Frekventant A postrádal vizuální a praktickou stránku při výuce, chtěl by víc poslouchat basic rozhovory, pohádky, přirozenou řeč a základní fráze, pomohlo mu čtení náhrobků na židovském hřbitově. Frekventant B by kladl větší důraz na slovíčka. Frekventant C by ocenil intenzivnější praktický kontakt s jazykem, hraní rolí, scénky, rozhovory. Frekventant D vyzdvihuje Quizlet⁸⁰ a také by ocenil pomalejší tempo. Frekventant E by ocenil podrobnější probírání základů. Frekventant F by ocenil předmět, kde by se více zabýval reáliemi Izraele a židovské kultury.

V dalších odpovědích na otázku, *kolik času zabere příprava na výuku*, bylo zjištěno, že všichni frekventanti se připravují především před testy, příprava jim zabere 30-60 minut, víc, pokud se jedná o zápočtový test, někteří se snaží procvičovat znalosti v aplikacích Duolingo a Quizlet.

Následující otázka zjišťuje, jak frekventanti hodnotí koncepci učebnice *'Ivrit min ha-hathala*.⁸¹ Frekventant A hodnotí to, že učebnice je určena pro přistěhovalce v Izraeli, tudíž počítá s tím, že se základními frázemi z běžného života se člověk seznámí (tedy proto jim není moc věnována pozornost v učebnici). Frekventant B nemá srovnání s jinými učebnicemi, ale dle jeho vkusu obsahuje hodně slovíček a o poznání méně gramatiky. Frekventant C si myslí, že např. učebnice biblické hebrejštiny od Weingreena⁸² je přehlednější, v této se špatně

---

⁸⁰ Viz kap. *Alternativní studijní materiály*

⁸¹ CHAYAT, Shlomit, Sara ISRAELI a Hilla KOBLINER. *'Ivrit min ha-hathalah (he-hadash)*. Yerushalayim: Akademon, 2001.

⁸² WEINGREEN, J. *Učebnice biblické hebrejštiny*. 2. české vyd. Praha: Karolinum, 2003.

ISBN 80-246-0623-2.

dohledávají informace. Frekventant D je s touto učebnicí vcelku spokojen, možná by vynechal některá slovíčka. Frekventant E si myslí, že tato učebnice je nepřehledná. Pro frekventanta F je koncept učebnice srozumitelný, stejně jako pro frekventanta G.

V odpovědích na následující otázku, jestli na českém trhu chybí učebnice moderní hebrejštiny, se všichni frekventanti shodli na tom, že určitě ano a ocenili by i kvalitní česko-hebrejský slovník. Frekventant G by ocenil překlad učebnice *Ivrit min ha-hathala*⁸³ do češtiny.

Další otázka směřovala k současné úrovni hebrejštiny frekventantů. Frekventant A vnímá svou úroveň jako nulovou až základní, je schopen říct věty o sobě, chtěl by ale umět říct víc, ovládá základní gramatiku, ale bojí se konverzace. Frekventant B by se označil za mírně pokročilého. Frekventant C si myslí, že má v hebrejštině docela mezery, ale dokázal by například cizinci pomoci najít cestu nebo doporučit kavárnu. Frekventant D by se například zkusil v Izraeli domluvit, ale pravděpodobně by nakonec skončil u angličtiny. Frekventant E vnímá svou úroveň jako velmi nízkou. Frekventant G svoji úroveň vnímá jako nízkou.

Následující otázka se týkala toho, co frekventanti považují za největší slabinu ve své hebrejštině. Frekventant A si myslí, že je to gramatika (hlavně slovesa). Frekventant B si stěžuje především na svoji paměť. Frekventant C si myslí, že je potřeba vše zlepšit, především spojky, předložky a psací písmena. Frekventant D by rád zlepšil svou znalost sloves. Frekventant E by rád zlepšil plynulé čtení. Frekventant F má problém číst bez vokalizace. Frekventant G má problém především s přídavnými jmény.

Předposlední otázka zjišťuje, jak by mohla vypadat učebnice hebrejštiny, kdyby ji frekventanti mohli vytvořit podle svého. Frekventant A by zvolil ucelené tematické okruhy (já, rodina, počasí, nákup atd.). Frekventant B by začínal od písmen, základní slovní zásoby, snažil by se o zapamatovatelnost, tematické okruhy. Frekventant C by také začal od abecedy a snažil by se o hravá cvičení. Například slova a v nich vynechaná písmena k doplnění, básničky, kde by každý

---

⁸³ CHAYAT, Shlomit, Sara ISRAELI a Hilla KOBLINER. *Ivrit min ha-hathalah* (he-hadash). Yerushalayim: Akademon, 2001.

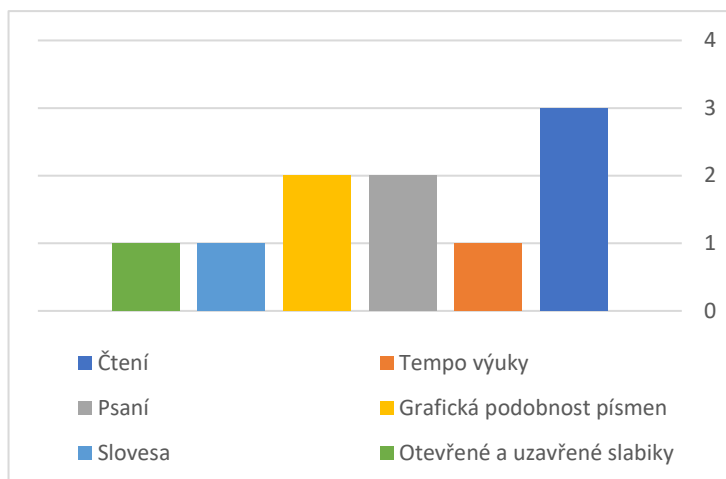
řádek začínal na každé písmeno z abecedy, graficky by byl pro barevnou a pestrou učebnici. Frekventant D si není jistý, jak by učebnici koncipoval. Frekventant E by se hodně věnoval písmenům, pozdravům a základním větám, hodně by procvičoval přítomný čas. Frekventant F by se pokoušel kopírovat to, jak se učí malé děti, případně by zvažoval hraní rolí, modelové situace apod., a také by často opakoval již probranou látku. Frekventant G by se držel schématu učebnice *Ivrit min ha-hatħala*.

Poslední otázka slouží spíše jako shrnutí dosavadních zkušeností jednotlivých frekventantů, tedy co je dle jejich názoru potřeba pro dobrý začátek. Frekventant A doporučuje chodit pravidelně do výuky, je snadné z toho vypadnout, nepodcenit tempo a zažít základy. Frekventant B doporučuje nepodcenit přípravu na hodinu a učit se dopředu slovíčka a vydržet začátek. Frekventant C by též nepodcenil slovíčka a hlavně pokládá za nejdůležitější se co nejdřív naučit písmena. Frekventant D by doporučil učit se co nejvíce slovíčka, hodně mu pomáhá Quizlet. Frekventant E by též doporučil perfektní domácí přípravu, stejně jako frekventant G.

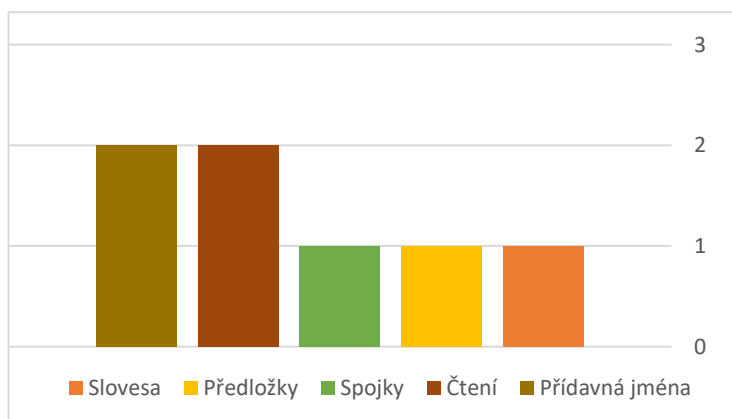

7.2 Závěr shrnutí rozhovorů

V následujících dvou grafech je názorně zobrazeno, co studenti považují za největší slabinu v současnosti a co bylo jejich problémem na začátku studia moderní hebrejštiny (viz obr. 10 a 11).

Obr. 10: Problémy studentů na začátku výuky

Obr. 11: Problémy studentů po absolvování výuky v zimním semestru

8. Nejčastější chyby v písemném projevu studentů

8.1 Jazyková chyba

Pojem *jazyková chyba* lze chápat v několika rovinách. Podle autorů didaktických publikací je možno rozdělit je do různých skupin.

Bližší se zaměřím na publikaci *Didaktika cizích jazyků* R. Choděry,⁸⁴ který tento pojem rozebírá podrobně a z více hledisek, posuzuje chyby podle jejich významu, závažnosti, z hlediska jazykového statusu a zmiňuje také tzv. *pseudochyby*.⁸⁵

Práce s chybou

Práce s chybou by měla projít těmito fázemi:⁸⁶

- 1) Detekce
- 2) Identifikace
- 3) Interpretace příčin
- 4) Korekce
- 5) Prevence

Co rozumíme jednotlivými pojmy:

První fází je *detekce chyby*, tedy zaznamenání jejího výskytu, druhou fází je *identifikace chyby*, např. jestli se jedná o chybu gramatickou, fonetickou apod., následuje *interpretace příčin chyby*, tedy z jakého důvodu chyba vznikla, poté *korekce chyby* a poslední fází je *prevence chyby* (kontrainterferenční cvičení).⁸⁷

---

⁸⁴ Viz experimentální část

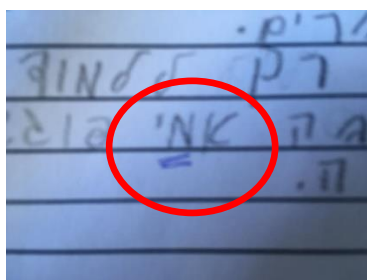
⁸⁵ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3. s. 164.

⁸⁶ Tamtéž, s. 165.

⁸⁷ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3. s. 165.

Příklady práce s chybou:

První příklad: V jednom z níže analyzovaných testů jsem detekovala záměnu písmena nun (נ) za písmeno mem (מ) ve slově מני v psacím projevu (viz obr. 12). V tomto testu, konkrétně ve cvičení, ve kterém student píše o jednom z vybraných témat, se tato chyba vyskytovala pouze u tohoto slova (celkem čtyřikrát, pouze v jednom případě student napsal toto slovo správně). Ale naopak ve cvičeních, kde student toto slovo například pouze opisoval do psací podoby, bylo v pořádku. V dalších slovech, která obsahovala písmeno nun (נ) bylo písmeno v pořádku také.

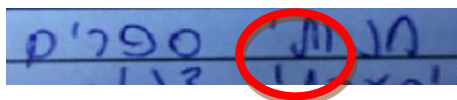
Obr. 12: Záměna písmen נ a מ

Tuto chybu jsem identifikovala jako pravopisnou chybu. Student zaměnil písmeno pravděpodobně z důvodu grafické podobnosti českého písmena N a psací podoby písmena mem (מ), tedy nejspíše zamýšlel napsat písmeno nun (נ), ale kvůli grafické podobnosti těchto písmen napsal mem (מ). Pedagog na chybu v testu upozornil, student tedy měl zpětnou vazbu a mohl tuto chybu v dalších testech eliminovat.

Druhý příklad: V dalším testu jsem zaznamenala gramatickou chybu ve smichutu⁸⁸. Student měl za úkol vytvořit množné číslo od spojení הנאות ספרים, ale chybně identifikoval rod u slova הנאות jako rod mužský. Množné číslo tedy vytvořil od rodu mužského, a proto vzniklo spojení הנאותי ספרים (viz obr. 13) namísto הנאות ספרים.

---

⁸⁸ Genitivní vazba

Obr. 13: Chyba v určení rodu u slova תחת

Pedagog v testu chybu označil, takže student taktéž obdržel zpětnou vazbu. Chyby v určování rodu u podstatných jmen byly časté, a proto jsem se na ně blíže zaměřila i v experimentální části a pro jejich korekci jsem vytvořila několik cvičení, která se nachází v části *Nepravidelný plurál u podstatných jmen* (cvičení I) a poté v části *Smichut* (cvičení III a IV).

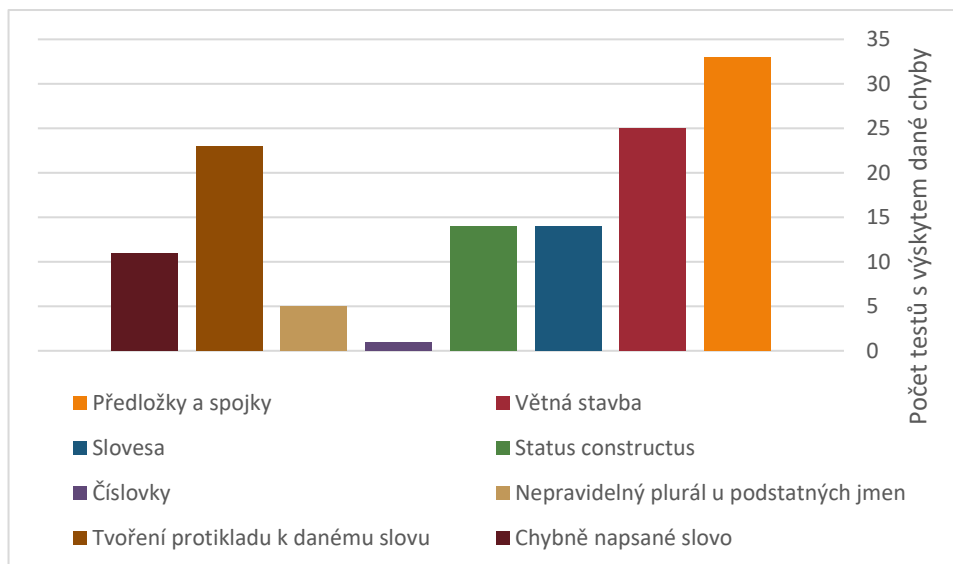
8.2 Analýza testů

Analyzovala jsem 36 zápočtových semestrálních testů⁸⁹ a na jejich základě jsem stanovila výčet nejčastěji se objevujících chyb v písemném projevu. Zkoumané zápočtové testy jsou tvořeny následujícími částmi: V prvním cvičení má student za úkol přečíst uvedený text kratšího rozsahu a na základě toho určit, zda jsou uvedené výpovědi pravdivé, nebo ne. Následují otázky, jež se také vztahují k textu, na které student písemně odpovídá. V dalším cvičení student zapisuje slova opačného významu k uvedeným slovům, např. černý x bílý, hodně x málo apod. Následuje cvičení, ve kterém student uspořádává slova tak, aby vznikla gramaticky správná věta. Ve čtvrtém a pátém cvičení student doplňuje do vět vhodné předložky a spojky. V dalším cvičení se doplňuje správný slovesný tvar, který student tvoří z uvedených infinitivů. Také je zde testováno, zdali student rozumí významu daného slovesa, a to tak, že jej musí použít ve větě. Sedmé cvičení se zabývá genitivní vazbou a vazbou podstatného a přídavného jména. V osmém cvičení student tvoří otázky k uvedeným větám oznamovacím. Posledním cvičením je napsání krátké eseje na jedno z daných témat.

Zde je seznam specifických chyb jednotlivých studentů, které se v testech nejčastěji vyskytovaly (viz obr. 14):

---

⁸⁹ Tyto testy byly psány v letech 2015-2019.

Obr. 14: Graf výčtu specifických chyb

Předmětem další části této analýzy byl výkon studentů. Zaměřila jsem se na pozorování tří studentů, kteří docházeli na pravidelnou výuku a také na doučování,⁹⁰ kde jsem měla možnost blíže se seznámit s jejich problémy v jazyce a chybami, případně nesprávným pochopením daného gramatického jevu. Postupně jsme společně opakovali to, co bylo předmětem pravidelné výuky, případně jsme probírali jevy, kterým tito studenti zcela neporozuměli. Na základě tohoto pozorování jsem zjistila nejčastější chyby, které byly vlastní všem třem studentům:

Identifikace jednotlivých písmen
Psací písmo
Zapamatování slovní zásoby
Přivlastňování
Slovesa a časování
Zájmenné přípony
Smichut (status constructus)

⁹⁰ Doučování probíhalo v časovém horizontu sedmi měsíců.

Rozpoznávání a identifikace jednotlivých písmen

Samotná hebrejská abeceda čítající 22 znaků⁹¹ je pro začátečníky jeden z největších problémů. Její psací a tiskací forma je odlišná, abeceda obsahuje jak písmena, která mohou zaujímat místo kdekoliv ve slově, ale také pět koncových forem, které se vyskytují pouze na konci slova.⁹² V tiskací i psací podobě se některá písmena nápadně podobají, a to je pro většinu studentů matoucí. Toto jsou nejčastější dvojice písmen, které mohou být v tištěné podobě na základě vizuální podobnosti problematické:

Bet	Kaf	ב	כ
Dalet	Reš	ד	ר
Vav	Zajin	ו	ז
He	Chet	ה	ח
Samech	Tet	ס	ט
Mem	Tet	מ	ט
Ajin	Cade	ע	צ
Vav	Nun	ו	נ
Mem sofit	Samech	ם	ס

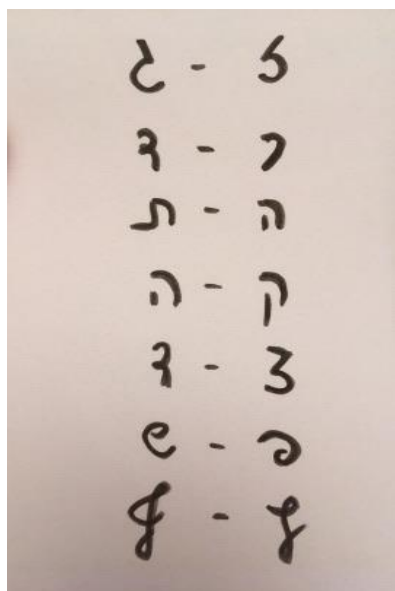
---

⁹¹ Pouze konsonanty

⁹² Jedná se o tato písmena: *Kaf, mem, nun, cade, pe*

V psací formě jsou to tyto dvojice, které jsou si podobné kvůli určitým vizuálním prvkům, například písmeno *zajin* je zrcadlově obrácené písmeno *gimel* (viz obr. 15, první dvojice):

Gimel	Zajin
Dalet	Reš
He	Tav
He	Kuf
Dalet	Cade
Šin	Pe
Fe Sofit ⁹³	Cade Sofit

Obr. 15: Problematické dvojice v psacím písmu

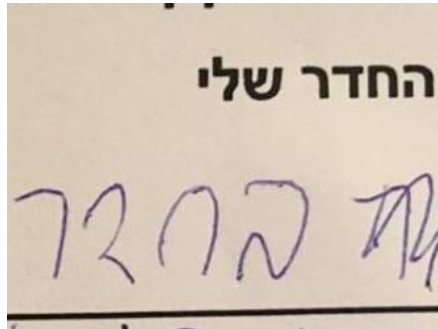
⁹³ Sofit=koncová podoba písmena

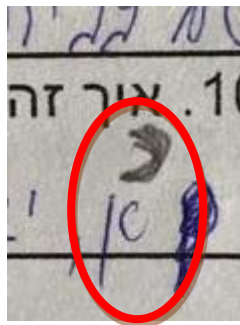
Psací písmo

Hebrejština užívá směr písma zprava doleva. Při psaní jednotlivých písmen je potřeba dbát na to, aby byla psána tímto směrem. Samotný rukopis v analyzovaných testech se výrazně lišil. Často se vyskytovaly větší mezery mezi písmeny, v některých testech byla písmena neúměrně velká v porovnání s předtištěným textem v tiskací formě (viz obr. 16).

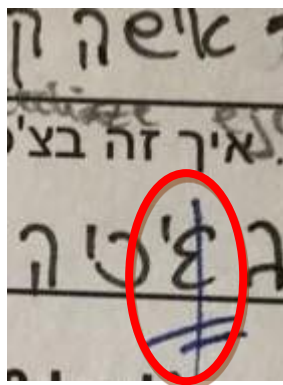

Obr. 16: Neúměrně velké psací písmo

Několikrát se v testech také vyskytla písmena napsaná zrcadlově. Jednalo se o písmena *cade* a *kaf* (viz obr. 17 a 18), jak je možno sledovat na následujících ukázkách z testů:

Obr. 17: Písmeno kaf zrcadlově obrácené

Obr. 18: Písmeno cade zrcadlově obrácené

Zapamatování slovní zásoby

Slovní zásoba činila studentům problémy z několika důvodů. Při úplném začátku, kdy student nemá ještě upevněnou grafickou podobu písmen, je docela časté, že se mu jednotlivá písmena mohou mezi sebou plést. Také některá slova mohou být problémem, protože obsahují například dvě stejná písmena jako jiné slovo, a student ho automaticky přečte jako slovo, co zná, což při memorování slovíček může způsobit problém. Častou chybou je například zaměnění otázky *Ma šimcha* (jak se jmenuješ),⁹⁴ za otázku *Ma šlomcha* (jak se máš).⁹⁵ Dalším úskalím je samotná výslovnost slov, zvláště pokud si ji student nezapíše, či ji ještě nedokáže odhadnout. V některých případech může být těžké vzpomenout si na význam slova, pokud se například nápadně podobá některému českému slovu, ale jeho význam je odlišný, například slovo *bait* (בית), které českému studentovi může evokovat slovo *byt*, i když se jedná o slovo *dům*. Je to příklad tzv. *false friends*, kdy dvojice slov v českém a cizím jazyce vypadá nebo zní stejně, ale jejich význam je odlišný. Uvedu k příkladu následující slova: *Kos* (כוס, v heb. sklenice), *dira* (דירה, v heb. byt), *pach* (פח, v heb. plech), *šum* (שום, v heb. česnek) apod.

---

⁹⁴ מה שמך

⁹⁵ מה שלומך

Přivlastnění

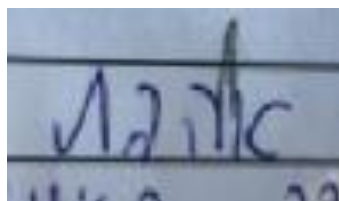
V hebrejštině je sloveso *mít* nahrazeno vazbou existenční částice a předložkové vazby se zájmennou příponou, která vyjadřuje vlastníka, tato vazba je tedy spíše podobná např. ruštině. Studenti dělají často chybu v tom, že používají zároveň osobní zájmeno i zájmennou koncovku:

✗ אני לי חתול	✓ יש לי חתול
Dosl. překlad: Já mě kocour	Existuje mně kocour, tedy: U mě je kocour

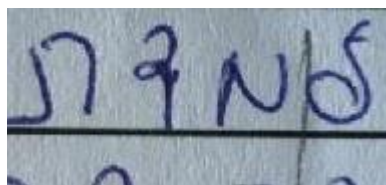
Zmatek vyvolává i předložka *šel* (לש), která též pojímá zájmenné koncovky, a možná i kvůli písmenu *šin* (ש), které se vyskytuje jak v této předložce, tak v přivlastňovací vazbě, je pro studenty matoucí.

Slovesa

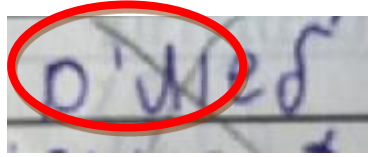
Slovesný systém moderní hebrejštiny činil studentům problémy hned v několika ohledech. Ve zkoumaných testech se jedná především o tvoření infinitivu, o neshodu v rodech nebo o záměnu písmen či písmeno zcela chybějící (viz obr. 19-24).

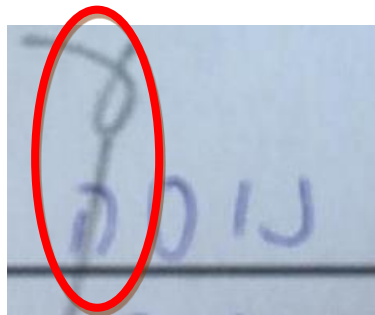
Obr. 19: Chybějící písmeno vav (ו) ve slovesu אוהבת

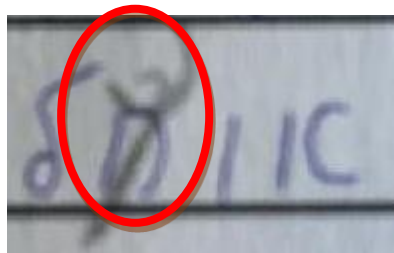
Obr. 20: Chybějící písmeno vav (ו) ve slovesu לומדת

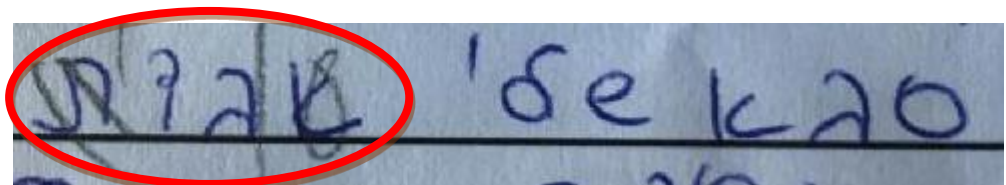
Obr. 21: Chybný tvar infinitivu לשתות

Obr. 22: Záměna písmene ajin (ע) za písmeno he (ה) ve slovesu נוסע

Obr. 23: Záměna písmene chaf (כ) za písmeno chet (ח) ve slovesu אוכל

Obr. 24: Chybějící písmeno vav (ו), záměna písmene ajin (ע) za písmeno alef (א) a přísudek s ženskou koncovkou (עובדת), který se neshoduje s podmětem v mužském rodě (סבא)

III. Experimentální část

9. Jazyková cvičení

Tato část diplomové práce se zaměřuje na samotnou tvorbu doplňkových výukových materiálů pro moderní hebrejštinu. Po provedení analýzy a definování nejčastějších chyb jsem vytvořila soubor cvičení, která se zaměřují na základní jazykové jevy a pokrývají oblasti nejčastěji se vyskytujícími problémy. Při tvorbě jsem také přihlédla k informacím, které byly zjištěny při rozhovorech se studenty. V dalším semestru byl tento soubor cvičení předložen části nové skupiny studentů⁹⁶ pro verifikaci účinnosti a případnou revizi. Po ukončení semestru byli studenti vyzváni, aby se k tomuto materiálu vyjádřili, a tento výsledek je zveřejněn v závěru diplomové práce.

9.1 Definice cvičení

Aby bylo možno stanovit charakteristiku a cíle cvičení, je potřeba definovat, co rozumíme pod pojmem cvičení. Podle Choděry jsou cvičení spojovacím článkem mezi představením učiva a ověřením vyučování-učení na závěr vzdělávacího cyklu, tedy kontrolou.⁹⁷ Dále uvádí, že cvičení by mělo plnit dvě funkce, a to ovlivňovací (fáze první) a kontrolní (fáze druhá).⁹⁸

Podle autorů *Didaktiky cizích jazyků*⁹⁹ jimi rozumíme počáteční procvičování jazykových jevů, tedy navození primární jazykové zkušenosti a soustředěné procvičování učiva a dále cvičení opakovací, která upevňují znalost

---

⁹⁶ Jedná se o studenty, kteří si v akademickém roce 2019/2020 zapsali předmět *Moderní hebrejšтина I*.

⁹⁷ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3. s. 135.

⁹⁸ Tamtéž, s. 135.

⁹⁹ HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijního oboru 76-12-8 Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy. s. 316.

jazykových prostředků nebo řečových dovedností a jejich ovládní. J. Průcha v *Pedagogickém slovníku*¹⁰⁰ uvádí, že jsou didaktickým prostředkem k řízenému provádění nějaké činnosti a jejich cílem je upevnit vědomosti, dovednosti a zautomatizovat návyky.¹⁰¹

9.2 Typologie cvičení

Pro potřeby této práce byla zvolena typologie podle J. Hendricha, která je velmi přehledná a uvádí i jednotlivé příklady, jaké druhy cvičení je možno pojít s danou jazykovou kategorií. Vlastní cvičení uvedená v této práci se opírají o tuto typologii.

Cvičení je možné třídit podle různých hledisek a kritérií. J. Hendrich uvádí v *Didaktice cizích jazyků* toto základní rozdělení:¹⁰²

- 1) Cvičení zaměřená na jazykové prostředky nebo na řečové dovednosti
- 2) Forma stimulu a žákovy reakce na cvičení
- 3) Zaměření cvičení na vztah mateřského a cizího jazyka
- 4) Stupeň řízenosti žákovy reakce

Stručná charakteristika jednotlivých kategorií:

1) Cvičení zaměřená na jazykové prostředky nebo na řečové dovednosti

Jazyková cvičení se dále rozdělují na fonetická, pravopisná, lexikální a gramatická. Řečová cvičení se zaměřují na poslech, mluvený a písemný projev a

---

¹⁰⁰ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.

¹⁰¹ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1. s. 37.

¹⁰² HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijního oboru 76-12-8 Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 316.

čtení s porozuměním. Další kategorií jsou tzv. *předřečová* cvičení, která jsou zaměřena na nácvik spojený s určitou komunikativní funkcí. Hendrich uvádí následující *tradiční* cvičení, která lze využít v této kategorii, a to *doplňovací cvičení, skládání vět, substituční cvičení a přiřazování*.

2) Forma stimulu a žákovy reakce na cvičení

Do této kategorie se řadí cvičení s *akustickým verbálním stimulem*, s *grafickým stimulem*, s *graficko-akustickým stimulem*, s *obrazovým stimulem* a s *předmětným stimulem*, z hlediska studentova projevu a reakce na jednotlivá cvičení se rozlišují následující: *ústní, písemná a úkonová* cvičení.

3) Zaměření cvičení na vztah mateřského a cizího jazyka

Tato kategorie se zabývá tím, jak mateřský jazyk může ovlivňovat učení se dalšímu jazyku a jak eliminovat jeho vliv na výukový proces. Do této skupiny patří cvičení *překládová* a *kontrainterferenční*.

4) Stupeň řízenosti žákovy reakce

Tato cvičení rozdělujeme na *receptivní*, která jsou spojena se čtením a poslechem, *reproduktivní* a *produktivní*, např. parafrázování vyslechnutého rozhovoru a cvičení *pozorovací*.¹⁰³

9.3 Charakteristika a cíle cvičení

Hlavním cílem těchto cvičení je pomoci studentům co nejrychleji pochopit daná specifika jazyka a zjednodušit tím samotný proces učení. Charakteristickým rysem jednotlivých cvičení, a zároveň rysem spojujícím všechna cvičení, by měla být přehlednost a důraz na rychlé vyřešení daného problému. Jsou zde přiblíženy

---

¹⁰³ HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijního oboru 76-12-8 Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 317-326.

pomůcky usnadňující zapamatování a následně je vytvořen soubor cvičení, která postihují daný fenomén.

Pro potřebu těchto cvičení jsem oslovila několik rodilých mluvčích, kteří souhlasili s namluvením poslechových cvičení. Pro studenty je konfrontace s poslechem jazyka rodilého mluvčího velmi přínosná, protože se ihned na počátku studia seznamují s tím, jak v daném jazyce fungují např. akcenty, nebo jak je důležitá intonace. Jak uvádí i Beneš v *Metodice cizích jazyků*: „Při vyučování cizím jazykům je obvyklé, že se vynechávají sluchová cvičení a hned se přechází k požadavku: Vyslovte správně! Je to skutečně zázrak, jestliže žák - při tomto postupu - vůbec někdy něco vysloví správně“.¹⁰⁴

Mezi prvními cvičeními budou tedy cvičení poslechová následovaná sluchovými cvičeními, a až poté se student začne seznamovat s abecedou, čtením a písmem. Záměrně cvičení nezačínají sluchovými, ale poslechovými, aby se student nejprve seznámil se suprasegmentálními prvky¹⁰⁵ a ne pouze s jazykem roztržštěným na základní elementy. Tento nápad vznikl i na základě níže uvedených doporučení, která se týkají toho, jak při výuce postupovat.

K diplomové práci je vytvořena příloha, která obsahuje poslechová cvičení, předlohu k nácvičku psacího písma a různé další pomůcky.

Jako výchozí zdroj pro koncepci a ustanovení jednotlivých cvičení jsem zvolila několik publikací. První je *Didaktika cizích jazyků*¹⁰⁶ Radomíra Choděry.¹⁰⁷ Jedná se o úvod do studia základních problémů výuky cizích jazyků. Další je

---

¹⁰⁴ BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 68.

¹⁰⁵ Akcentace, frázování, intonace, rytmus

¹⁰⁶ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3.

¹⁰⁷ Radomír Choděra se specializuje především na ruský jazyk, ale tato příručka je aplikovatelná i na jiné jazyky.

publikace Věry Janíkové *Učíme se učit cizí jazyky*,¹⁰⁸ *Didaktika cizích jazyků*¹⁰⁹ a *Metodika cizích jazyků*,¹¹⁰ jejíž podtitul uvádí, že se jedná o metodiku angličtiny, francouzštiny a němčiny, ale sám autor hned v úvodu zmiňuje, že tato metodika je aplikovatelná na jakýkoliv jiný jazyk: „*Je pokusem o obecnou metodiku vyučování cizím jazykům vůbec. Neváže se tedy na ani na určitý jazyk nebo na některý stupeň školské výuky (...)*“.¹¹¹

Choděra rozděluje cvičení podle jejich charakteru do následujících skupin (viz obr. 25).¹¹²

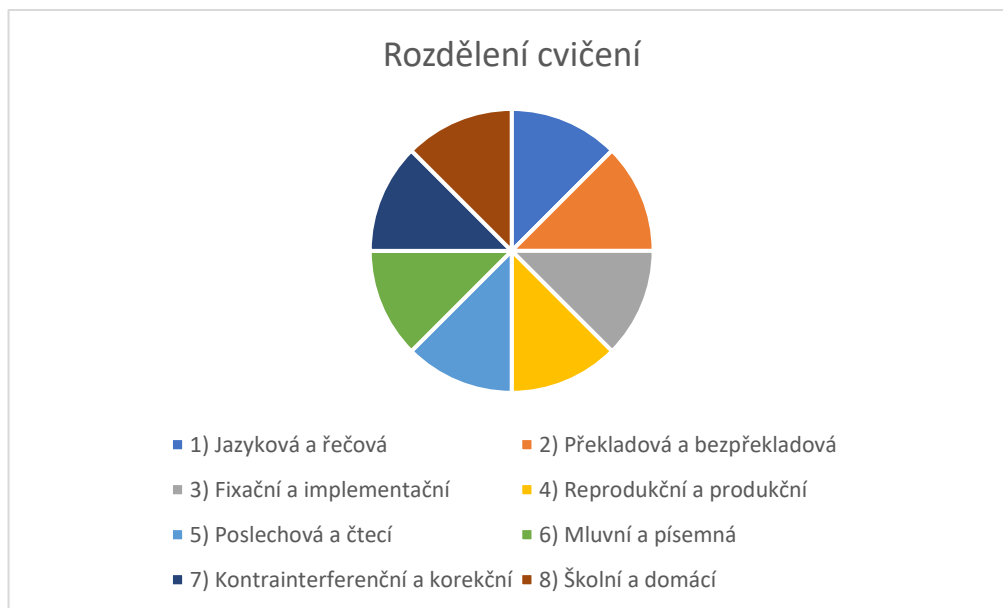
¹⁰⁸ JANÍKOVÁ, Věra. *Učíme se učit cizí jazyky*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4620-7.

¹⁰⁹ HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijního oboru 76-12-8 Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

¹¹⁰ BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

¹¹¹ BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 5.

¹¹² CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3. s. 136.

Obr. 25: Rozdělení cvičení podle charakteru

Pro tvorbu samotných cvičení byly zvoleny skupiny 1-7. Choděra také doporučuje postupovat podle souboru pravidel, která platí pro každé cizojazyčné vyučování a učení. Zároveň též doporučuje, aby studenti co nejvíce četli a poslouchali. Zde je výběr jednotlivých doporučení, která je možno použít i pro samotnou tvorbu cvičení:¹¹³

- 1) Jazyková cvičení jsou vhodná jako příprava k řečovým
- 2) Imitační, reprodukční a produkční cvičení
- 3) Poslechová cvičení předchází čtecím a ústním
- 4) Ústní cvičení mají předjímat písemná
- 5) Nejprve čtecí cvičení, poté písemná
- 6) Závěrečným cvičením je pouze bezpřekladové cvičení¹¹⁴

---

¹¹³ Tj. od jakých druhů cvičení postupovat pro větší efektivitu.

¹¹⁴ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3. s. 138.

9.4 Postup při tvorbě cvičení

Pro tvorbu těchto cvičení jsem zohlednila výše zmíněná doporučení a zvolila jsem netradiční postup, kdy první cvičení budou poslechová, namluvená rodilými mluvčími, obohacená i o vizuální podněty. Poté následují cvičení sluchová, která se zaměřují na jednotlivé fonetické odlišnosti. K jednotlivým cvičením bude vytvořeno několik úkolů, např. imitačních nebo reprodukčních.

Teprve po těchto cvičeních budou následovat cvičení seznamující studenta s hebrejskou abecedou, její tištěnou i psací podobou se zaměřením na problematiku písmena. Psanému projevu bude nejprve přecházet nácvik čtení.

Dále se cvičení budou zaměřovat na nejčastější problémy, se kterými studenti bojovali v semestrálních testech.¹¹⁵

9.5 Využití učebních strategií

Co rozumíme pod pojmem učební strategie? Jak mohou být nápomocny při tvorbě cvičení?

*„Učební strategie jsou strategické způsoby jednání, které používá učící se jedinec při užívání a osvojování cizího jazyka (...). Jsou chápány jako mentální plány, jako uvědomělá činnost (...). Žák si tedy uvědomuje nejen to, čemu se má (chce) učit, ale také způsob, jak má při tom nejlépe postupovat. A to způsob takový, který nejlépe odpovídá jeho schopnostem a možnostem a který vede úspěšně k cíli, jehož má (chce) dosáhnout“.*¹¹⁶

Pro účely této práce byla přímo využita tzv. *paměťová strategie*. Jedná se o strategii, která usnadňuje zapamatování, tedy užívá např. mnemotechnické pomůcky, vizuální představy nebo pojmové mapy.¹¹⁷

Tato strategie se dále rozděluje na čtyři kategorie:

- 1) Vytváření mentálních spojů

---

¹¹⁵ Viz kap. *Nejčastější chyby v písemném projevu studentů*.

¹¹⁶ JANÍKOVÁ, Věra. *Učíme se učit cizí jazyky*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4620-7. s. 7-8.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 9.

- 2) Využívání obrázků a zvuků
- 3) Správné opakování
- 4) Pestrost a propojování aktivit¹¹⁸

---

¹¹⁸ Tamtéž, s. 14.

9.6 Rámcový koncept

Tento koncept pro tvorbu samotných cvičení (*viz obr. 26*) je založen na výše uvedené typologii, snaží se respektovat výše uvedená doporučení, je vystavěn na základě informací uvedených v *Metodice cizích jazyků*¹¹⁹ a je upraven pro potřebu moderní hebrejštiny. Cvičení jsou rozdělena do dvou kategorií zaměřujících se na jednotlivé dovednosti, které by student-začátečník měl ovládnout.

Obr. 26: Jednotlivé okruhy cvičení

Třetí kategorie je specifická pro danou zkoumanou skupinu, zaměřuje se na korekci nejčastějších chyb, které se objevily v jednotlivých semestrálních testech.¹²⁰

---

¹¹⁹ BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

¹²⁰ Záměrně bylo ustoupeno od tvoření cvičení na redukci chyb v protikladných slovech, protože tento typ chyb je zapříčiněn především nedokonalou znalostí slovní zásoby.

10. Moderní hebrejšтина: cvičení pro začátečníky

10.1 Poslechová cvičení

Úvodní soubor cvičení je zaměřen na seznámení se s živým mluveným jazykem a jeho přirozeným koloritem a akcentací. Student se zatím nesoustředí na význam sdělení, ale pouze na to, jak hebrejšтина zní.

Poslechové cvičení I

První cvičení je koncipováno jako krátký monolog se zaměřením na základní osobní údaje. Student má za úkol pouze poslouchat. K dispozici jsou dvě nahrávky (mužský a ženský hlas).

שלום, אני דויד. אני גר בישראל בירושלים, אבל אני מאנגליה. אני סטודנט, אני לומד היסטוריה באוניברסיטה.

שלום, אני לאה. אני סטודנטית. אני גרה בישראל בירושלים. אני לומדת היסטוריה באוניברסיטה.

Záměrně jsou použita slova, která student může poslechem odvodit, jako například *Jerušalaim* nebo *historia*. Toto sdělení si student poslechne celkem třikrát, v různém tempu, které začíná od nejpomalejšího.

Poslechové cvičení II

Druhé cvičení je také monolog, ale tentokrát je v něm obsaženo záměrně více mezinárodních slov. Úkolem studenta je vypsát podle poslechu co nejvíce slov mezinárodních

(samozřejmě za použití české abecedy), která zaslechne. Červeně vyznačená jsou slova, která by měl student vypsát. *Obměna*: Student může vypsát všechna slova, která zaslechne. Cvičení je pouštěno v přirozené rychlosti. Opět jsou k dispozici dvě nahrávky.

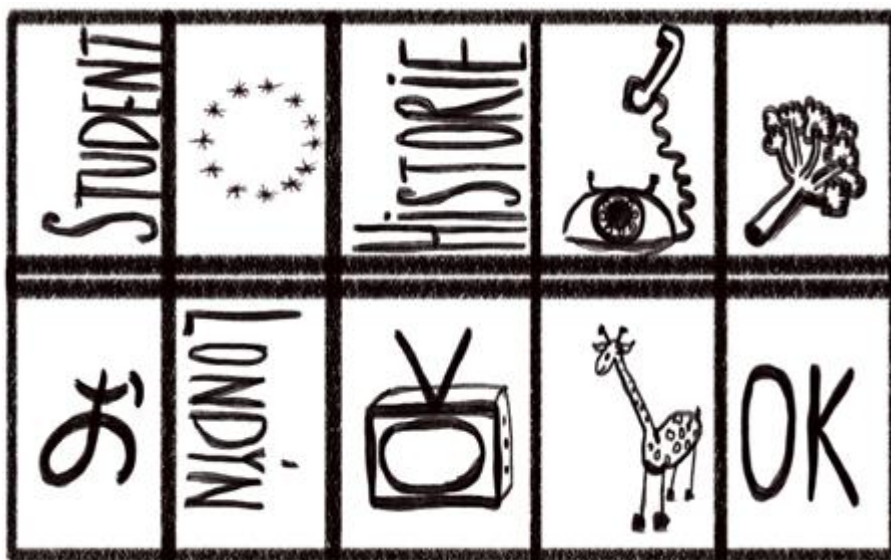
שלום, אני עכשיו בברלין. אני שותה קפה בבית קפה, אני אוכל(ת) סלט וגם שוקולד. בערב אני רואה
טלוויזיה ובבוקר אני רץ(רצה)
בפארק.

Poslechové cvičení III

Třetí cvičení bude využívat i vizuální podnět. Student obdrží k poslechu kartičky se slovy a obrázky a podle poslechu je složí chronologicky za sebou tak, aby korespondovaly s obsahem poslechu. Tento poslech je složen pouze z jednotlivých přejatých slov čtených rychle za sebou.

ברוקולי, אירופה, ג'ירפה, טלפון, היסטוריה, סטודנט, יפנית, טלוויזיה, או קיי, לונדון.

Kartičky k poslechu III:

Poslechové a reprodukční cvičení IV

Student bude poslouchat několik hebrejských frází namluvených rodilým mluvčím. Bude se jednat o krátký audiozáznam, ve kterém bude student seznámen s akcentem a intonací rodilého mluvčího a zároveň se nenásilně seznámí se slovní zásobou. Jsou voleny oznamovací a tázací věty pro ukázkou rozdílné intonace.

Úkolem je vždy po vyřčené frázi zopakovat to, co mluvčí řekl, s důrazem na přehnanou mimiku. *Obměna:* Ideální by bylo v rámci tohoto cvičení použít zrcadlo, které by sloužilo k vizuální kontrole.

Fráze k tomuto cvičení:

שלום עליכם, בוקר טוב, את גרה בתל אביב? אני אוהב שוקולד, למה הם נוסעים לניו יורק? איפה שרה לומדת עברית? אני רוצה משהו בריא.

Poslechové cvičení s vizualizací V

Student dostane k poslechu několik slov a sám si k nim nakreslí jednoduchý obrázek na kartičky na základě toho, co v něm dané slovo evokuje. Cvičení má za úkol podpořit vytváření mnemotechnických pomůcek při učení se novým slovům.

תלמיד, ילדה, בוקר, דירה, רחוב, פרחים, יפה

Poslechové cvičení VI

Student dostane k poslechu několik krátkých hebrejských frází. Ty si poslechne a zkusí si je sám nahrát na mobilní telefon s důrazem na přesné opakování intonace a artikulace. V následující lekci proběhne kontrola tohoto úkolu, tedy každý student pustí svoji nahrávku.

ערב טוב, את חוה?

שלום, כן כן, אני חוה.

מאיפה את, חוה?

אני מחיפה, למה את שואלת?

ראיתי אותך אתמול בחנות במרכז חיפה והאחות שלי אמרה שאת סטודנטית באוניברסיטה כמוה.

Poslechové cvičení VII

Student si poslechne následující fráze a jeho úkolem je rozlišit větu oznamovací a tázací.

מה חדש אצלך? אנחנו עכשיו לא בבית. אפשר לקבל קפה? מה את חושבת? אנה בבית הספר

עד צהריים, נכון? כל בסדר. הוא רוצה לאכול. מה זאת אומרת?

Poslechové cvičení VIII

Toto cvičení se zaměřuje na rozlišení korektní a chybné intonace. Student si poslechne následující věty s originální a tzv. „českou“ výslovností a akcentací a určuje, která je správná. Uvědomuje si rozdíl mezi rozdílnými zněními.

Poslechové cvičení IX

Toto cvičení slouží k uvědomění si rytmu jazyka. Je zde uvedeno několik krátkých vět, které si student vyslechne (s pauzami) a pokusí se postihnout jejich rytmus, který následně zkusí vytřukat či vytleskat.

לילה טוב. אתה מבקר במוזיאון? בכלל לא. למה אוהבים את הספר? בזהירות, בזהירות!

אתמול היינו עם החברים שלנו.

Poslechové cvičení X

V tomto cvičení student obdrží zjednodušenou fonetickou transkripci rozhovoru, ve kterém chybí slova. Poslechne si nahrávku a podle ní se snaží slova (podle toho, co zaslechl) zapsat do věty. Barevně vyznačená slova budou chybějící. Nahrávka je v pomalejším tempu.

Ken? **Lea** medaberet.

Boker tov Lea. **Ejfo** at achšav?

Achšav ani be-**otobus**. Lama? At roca **mašehu**?

Lo, lo, rak.. ma at **osa** machar?

Ulj esa le-tijul.

Tov. Tirci lalechet le-**seret chadaš**?

Ken, im lo ehije **ajefa**.

O kej. Az **machar**. Baj.

Baj.

Poslechové cvičení XI

Student obdrží list se slovy a krátkými frázemi (přepsanými fonetickou transkripcí) a podle nahrávky označuje slyšený přízvuk.

Ma zot omeret? Ejn li zman. Lo ichpat li. Anachnu lomdim be-jachad. Efšar laševet? Hi roca mašehu chadaš. Jihije beseder. Elech le-koncert ba-erev. Kama ze ole? Lean ata holech achšav?

Poslechové cvičení XII

Student má za úkol pouze poslouchat tento krátký rozhovor.

1. שלום אביבה, מה שלומך?
2. שלום רבקה. כל בסדר היום. את רוצה ללכת לפארק?
3. כן, בטח. אולי אנחנו יכולות ללכת גם לבית קפה.
4. טוב, אז איפה אנחנו נפגשות?
5. במרכז העיר?
6. או קיי, ביי.
7. ביי

10.2 Grafická soustava

Druhý soubor cvičení má za úkol seznámit studenty s jednotlivými písmeny hebrejské abecedy a jejich zvukovou podobou, k jejímž potřebám byla vytvořena tzv. sluchová cvičení zaměřující se na jednotlivé fonémy a na segmentální elementy, tedy na hlásky, které se v češtině a v moderní hebrejštině odlišují nebo shodují. Student na počátku nácviu vnímá nový fonologický systém skrze systém mateřského jazyka¹²¹ a je velmi důležité si tuto rozdílnost mezi jednotlivými systémy uvědomit. Student si též procvičí psaní a čtení kurzívy a čtení tiskacího písma.

Studenti budou seznámeni s hebrejskou abecedou při výuce, avšak pro jistotu a lepší orientaci přikládám přehled jednotlivých písmen společně s jejich českým zvukovým ekvivalentem.

---

¹²¹ BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 62

Kterému zvuku dané písmeno odpovídá	Název písmena	Psací	Tiskací
Zvuk samohlásky	<i>Alef</i>		א
B, v	<i>Bet</i>		ב
G	<i>Gimel</i>		ג
D	<i>Dalet</i>		ד
H, a, e	<i>He</i>		ה
V, o, u	<i>Vav</i>		ו
Z	<i>Zajin</i>		ז
Ch	<i>Chet</i>		ח
T	<i>Tet</i>		ט
J, i	<i>Jod</i>		י
K, ch	<i>Kaf, Chaf, Chaf sofit</i>		כ.כף
L	<i>Lamed</i>		ל
M	<i>Mem, Mem sofit</i>		מ.מף
N	<i>Nun, Nun sofit</i>		נ.נף
S	<i>Samech</i>		ס
Zvuk samohlásky	<i>Ajin</i>		ע
P, f	<i>Pe, Fe, Fe sofit</i>		פ.פף
C	<i>Cade, Cade sofit</i>		צ.צף
K	<i>Kof</i>		ק
R	<i>Reš</i>		ר
Š, s	<i>Šin, Sin</i>		ש
T	<i>Tav</i>		ת

Tato tabulka slouží k rychlé orientaci mezi jednotlivými písmeny. Tučně vyznačená písmena jsou tzv. koncovými tvary, jedná se tedy o podobu písmene na konci slova. Podle instruktáže na přiloženém disku a na webové stránce <https://youtu.be/fdv9tLHH8A0> si student zkusí sám vyplnit sloupec s písmeny v psací podobě. Poté bude následovat nácvik jednotlivých písmen v písance (viz níže), ve které si student nacvičí psaní jednotlivých písmen. Na přiloženém disku a na webové stránce se nachází videozáznam, který se týká směru jednotlivých tahů v psacím písmu, tuto instruktáž může student využít i při domácí přípravě - pokud si například nebude jistý, jakým způsobem jednotlivá písmena psát. Doporučuji co nejvícekrát každé písmeno v psací verzi zopakovat, aby se upevnil směr a způsob psaní.

Handwriting practice sheet with 12 sets of three horizontal lines (top, middle, bottom) and a dotted midline. Each set is labeled with a number on the right side:

- 10
- 2
- 2
- 3
- 7
- 1
- 3
- 7
- 6

Handwriting practice sheet with 12 sets of horizontal dotted lines. Each set is followed by a cursive letter on the right side:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 0

8

2

4

3

4

7

7

8

8

Cvičení I

Student má za úkol pospojovat mezi sebou psací a tiskací písmena.

Cvičení II

Cílem tohoto cvičení je zautomatizovat rozpoznávání jednotlivých písmen.

Student hledá a podtrhává následující písmena: ע, צ, ה, ח, ד, ר

אברהם, צבע, דלת, התחלה, רדיו, ילדה, להתראות, רצת, בדיוק, חינוך

Cvičení III

V tomto cvičení jsou uvedena písmena v tiskací formě a vedle nich je forma psací. Student se snaží rozpoznat, které písmeno v psací formě neodpovídá tiskacímu písmenu.

<i>Kaf</i>	כּ		
<i>Gimel</i>	גּ	<i>Samech</i>	סּ
<i>Dalet</i>	דּ	<i>Vav</i>	וּ
<i>Nun</i>	נּ	<i>Mem</i>	מּ
<i>Alef</i>	א	<i>Zajin</i>	ז
<i>He</i>	ה	<i>Šin</i>	שׁ
<i>Kof</i>	כּ	<i>Cade</i>	ק
<i>Reš</i>	ר	<i>Fe</i>	פּ
<i>Tet</i>	ט		

Cvičení IV

Toto cvičení obsahuje tiskací písmena, psací písmena a jejich název. Student spojuje tyto trojice.

<i>Mem</i>	מ	ו
ה	מ	<i>He</i>
<i>Dalet</i>	ד	ו
ף	ד	<i>Reš</i>
<i>Fe sofit</i>	ה	ז
<i>Cadi sofit</i>	ח	ץ
ך	ך	<i>Tet</i>
<i>Chet</i>	ח	ט
מ	ך	<i>Mem sofit</i>
נ	ץ	<i>Ajin</i>
<i>Samech</i>	צ	ס
<i>Cadi</i>	ע	פ

Sluchové cvičení V

Student podle sluchu zapisuje následující písmena, která jsou diktována.

Obměna: Poté dostane abecední řadu a označí ta samá písmena v tiskací podobě.

צ ע ז ה ח ה ק מ ט ס ס מ ז ג ד ר ב כ ו ן ע צ

Sluchové cvičení VI

Student se snaží podle sluchu identifikovat jednotlivá písmena.

Jedná se o hru typu *bingo*. Student dostane tabulku s předtištěnými písmeny, jejichž názvy jsou diktovány a on je zaškrťává v tabulce. Výsledné slovo (čtyřpísmenné) se poté pokusí přečíst.

כמה מילים עם אלה

זאת אלה. אלה שדונית'א באונ'לנס'טה.
מה היא אלהבת? היא אלהבת עזר עם
חבר'ת מכ'תה שלה, עקרו'א ספר'ת טוב'ת,
היא גם אלהבת ספורט. עכש'ו היא משחקת
טניס. אלה מה אלה ע'א אלהבת? היא ע'א
אלהבת יקרות וגם כמה שי'עור'ת.

Sluchové cvičení X

Toto cvičení se zaměřuje na vokalizační systém. Student poslouchá následující slabiky a zapisuje je i se správnou značkou pro samohlásku.

Sluchové cvičení XI

Student dostane kartičky s jednotlivými písmeny opatřenými vokalizací a podle poslechu řadí jednotlivé kartičky za sebou.

נִי   סִי   יִי   יֶי   כִּי
בִּי   הִי   וִי   וֵי   עִי
רִי   לִי   לֵי   לֶי   שִׁי

Cvičení XII

V tomto cvičení má student za úkol najít dvojici v psacím nebo tiskacím písmu. *Obměna I:* Student dostane pouze tiskací verzi a slova opisuje do psacího písmu. *Obměna II:* Slova a fráze řadí podle abecedy.

ישראל	ישראל	שלום	שלום
אוניברסיטה	אוניברסיטה	מה נשמע?	מה נשמע?
סטודנט	סטודנט	מה שמך?	מה שמך?
עברית	עברית	מה שלומך?	מה שלומך?
ערבית	ערבית	איפה?	איפה?
עכשיו	עכשיו	בוקר טוב	בוקר טוב

Cvičení XIII

V tomto cvičení student doplňuje chybějící písmena ve slovech a poté uvedené věty v tiskacím písmu převádí do psacího a kontroluje s příloženými větami.

מ... א...ה לומ...?

ב...וקר הי... קמ... ב-8.30.

א...חנו ר...צים לד...ר על זה.

א...א ו...בא אוכ...ים ביחד.

ל...ה את ל... הול...ת שם?

אנחנו קוצים אצבע עץ זה

אמא ואלא אולפיק ה'ירד.

למה אתם לא הולכים שם?

מה אתה אומר?

הבוקר ה'א קמה ב-8.30.

Cvičení XIV

Studentovi je předložen tento krátký text, ve kterém je několik českých slov nahrazeno hebrejskými tak, aby byl zachován smysl věty. Úkolem je text přečíst a přečíst správně slova hebrejská. Pod hebrejskými písmeny je naznačen směr čtení pro lepší orientaci.

Sára a דויד jsou na výletě.

Je to hezký טיול.

Sára אוהבת טבע výlety do.

David má raději אבל památky.

se jdou podívat na novou היום

למוזיאון výstavu.

Večer se שרה setkává s חברות.

Jsou to kamarádky ze

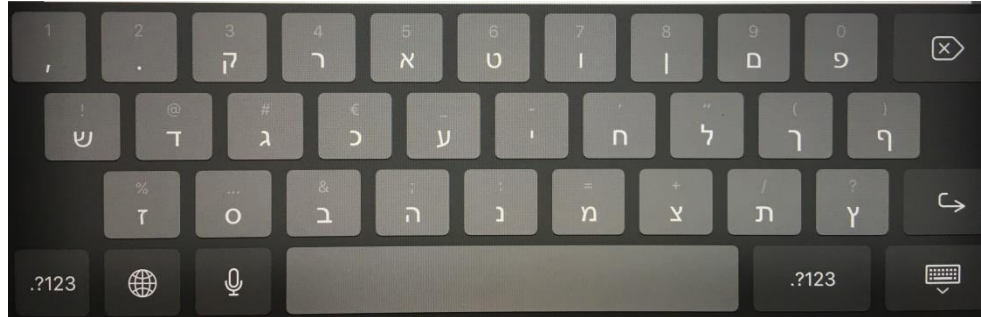
ביתה Sářiny.

Bude to příjemný סוף výletu.

Cvičení XV

Nad každé písmeno hebrejské abecedy student napíše číslo tak, jak jsou za sebou písmena řazena v abecedě. Tedy: Alef-1, Bet-2 atd., je možno také stopovat čas.

Cvičení XVI

V tomto cvičení jsou uvedena slova v češtině i v hebrejštině. Student si text nejprve poslechne a poté hledá ekvivalent českého slova ve sloupci s hebrejskými slovy a pomalu je čte. Snaží se napodobit přízvuk rodilé mluvčí.

<i>Sport</i>	אלקטרוניקה
<i>Muzeum</i>	קילוגרם
<i>Brno</i>	סלט
<i>Biologie</i>	קפה
<i>Kilogram</i>	פארק
<i>Elektronika</i>	אופרה
<i>Opera</i>	ברנו
<i>Salát</i>	מוזיאון
<i>Park</i>	ביולוגיה
<i>Káva</i>	ספורט

Cvičení XVII

V tomto cvičení se studenti seznamují s různými fonty tiskacího písma a mají za úkol spojit jednotlivé výrazy v tiskacím písmu s jejich ekvivalenty v kurzívě.

אני שרה	שלום
מה שלומך?	איפה את גרה?
אני אוהב שוקולד.	בוקר טוב
כל בסדר	מה שמך?
אני אוהב שוקולד. א'מה אית ל'רה?	כל בסדר
לא, אני לא גר בברנו.	אני אוהב שוקולד.
מה שמך?	אני שרה
בוקר טוב	מה שלומך?

Grafická podobnost dvojic písmen v psacím písmu

Cvičení I

Toto cvičení je složeno z problematických dvojic písmen, z nichž jsou vytvořeny kartičky s bezsmyslnými slabikami. Jednotlivá písmena jsou pro lepší orientaci barevně odlišena. Student tyto kartičky řadí do dvojic, případně se může pokusit o zapamatování jednotlivých bezsmyslných slabik, které mohou pomoci v lepší orientaci mezi danými písmeny, např. z nich může vytvořit „slovo“, a to si zapamatovat (příkladová slova: *zag-rad-het-kah, cad-paš-caf*).

צו   רר   הת   קה

רצ   עו   &   ש

ZAG   RAD   HET   KAH

CAD   PAŠ   CAF

10.3 Nejfrekventovanější chyby v semestrálních testech

Poslední soubor cvičení je zaměřen na procvičování jevů, ve kterých studenti v testech nejčastěji chybovali.

Číslovky

Problémem, který u číslovek nastává, je rod. Hebrejščina rozlišuje mužský a ženský rod i u číslovek. Cvičení uvedená v tomto souboru se zaměřují na číslovky základní.

Cvičení I

Student se snaží svými slovy charakterizovat rozdíl mezi číslovkami v ženském a mužském rodu. Toto cvičení slouží především k případné korekci potenciálních chyb.

Cvičení II

V tomto cvičení student provádí jednoduché matematické operace a výsledné číslo využije ve větě, kterou následně utvoří.

Cvičení III

Číselný diktát

Studentovi jsou nadiktována čísla v obou rodech. On je zapisuje do dvou sloupců, které jsou rozděleny podle rodu. *Obměna:* Studenti si mohou diktovat čísla navzájem.

Nepravidelný plurál u podstatných jmen

Cvičení I

V prvním cvičení si student připomene určování podstatných jmen, tedy jestli se jedná o rod ženský nebo mužský. Podstatná jména přiřazuje k daným zájmenům.

הם

הן

אישה תלמידים מתנה ילדה ספר
נשים שיר מורות אמא דוד עברית
גירפה סלט אנשים סבא

היא

הוא

Cvičení II

Toto cvičení obsahuje ukázkou podstatných jmen, která jsou v plurálu nepravidelná. Student si může zkusit zapamatovat tyto krátké řady slov, které by mu mohly ulehčit zařazení slov, se kterými se v průběhu studia seznámí, do kategorie výjimek.

ארמון-ממון-חלון-מלון
ארמונות-ממונות-חלונות-מלונות

מילה-ביצה-שנה
מילים-ביצים-שנים

דרך-ציפור-אישה
דרכים-ציפורים-נשים

Chybně napsané slovo

Soubor těchto cvičení se zabývá především slovy, která obsahovala chyby v jednotlivých semestrálních testech.

Cvičení I

Toto poslechové cvičení se zaměřuje na dvojice slov, ve kterých, pokud se zamění některé písmeno, se změní i jejich význam.

ע"י	א"י
א'מה	א'מא
כ	ק
סמכות	סמ'כות
כס	קס
אוו"ר	אב"ר
ס'כה	ש'חה
סס	תס
חור"מ	הור"מ

Cvičení II

Toto cvičení záměrně obsahuje chyby různých typů. Student má za úkol chyby označit a přepsat text bez těchto chyb, tedy gramaticky a pravopisně správně.

עני לומד בביט. בארב שרה קוטב לאימה.
למא אט לו נוסע לעישראל?
ביום רישון אריק לשבת וקוראת שפרימ.
איפו האוניורשיתה שלכ?
איזא מורה הי והבת?

Cvičení III

V tomto cvičení se vyskytují chybně napsaná písmena (jsou např. zrcadlově obrácená, koncová forma písmene je uprostřed slova atd.). Student hledá tato písmena a opravuje je. *Obměna:* K tomuto krátkému textu poté tvoří otázky.

פלומה גלייבן,
 אן' רות' וואן' גבית בסע"ה ב'רופע'ח.
 אן' עבית סק כי אן' אוהבת סף'ר'ח.
 אח' עבוגה אן' בגיך כעל הוצקת
 עבית קפה. שח אן' שוגה כףה
 ומצבית עמ חמ'ר'ס.
 עפע'ח'ם אן' מהקרת קולנוע.
 ח'ום אן' חועבת עסכ' חצ'ס.

טאלות

Cvičení IV

Student hledá chyby v textu a opravuje je.

שרה הוא תלמידה טוב. היא גרים בתל אביב בבית גדולה.
שרה אוהב ספורט ולדבר אים כברים. יש לה משפכא באירופה וגם בארצ.
היא רוצה ללמות בענגליא קי רוצה לדבר בענגליט.
היום שרה לנסוע לחנוט. הוא רוצה קונה משהו לאמה שלו. לימה יש יום הולדת.

Cvičení V

Studentovi jsou diktována slova. Podle poslechu škrtá písmena, která se v daném slovu nevyskytují. Musí si tedy při poslechu vybavit, jak dané slovo vypadá a jaká písmena obsahuje. Všechna ostatní písmena, která se ve slově nenachází, označí.

א. אישתט

ב. שעומא

ג. בראטי

ד. קשגטכ

ה. גרסא

ו. כאהשם

ז. ליתטו

ח. נדנוע

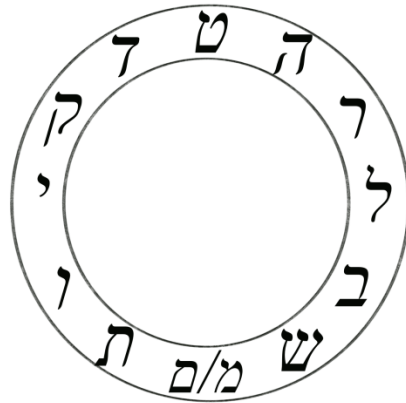
ט. שףד

י. טמראיו

כ. כאוב

Cvičení VI

Pro grafické zpestření se hebrejská písmena nacházejí v kruhu a je potřeba z nich vytvořit co nejvíce slov. Toto cvičení student může konzultovat se slovníkem pro ověření slova.

Cvičení VII

Podle poslechu student zapisuje jednotlivá slova a fráze, snaží se o korektnost.

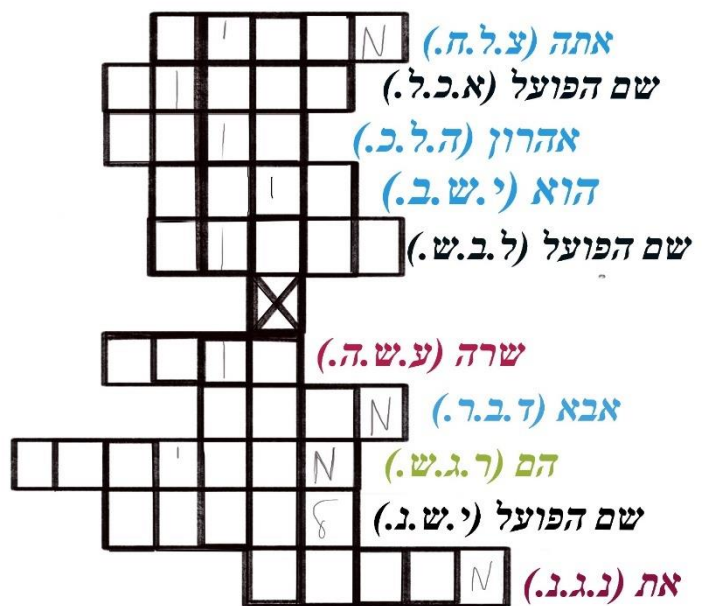
אוניברסיטה
שלום עליכם
להתראות
סטודנט
גרמניה
שמחה
לילה טוב
אנחנו
יש לי ספר
אתם לומדים עברית
בבקשה

Slovesa

Cvičení I

Křížovka

Doplněním správného tvaru slovesa vznikne tajenka. Sloveso student tvoří na základě uvedeného kořene.

Cvičení III

Student čte věty, ve kterých je sloveso ztvárněno obrázkem. Musí tedy dané sloveso vymyslet a říct ve správném tvaru.

אני רוצה עברית. אמא שיר יפה.
שרה קפה חם. למה אתה לא ?
היא לפארק. אנחנו אוהבים שחמט.
כל יום אני משקפיים.
הם על סרט חדש. הוא לתל אביב.
את אותי? אהרון בגיטרה.

Cvičení IV

V tomto cvičení student hledá a spojuje slova tak, aby vznikla smysluplná věta.

חיתנות	הולך	משפחה
ליד ים	לומדות	סטודנט
לדבר	אוהבת	רחל
עברית באוניברסיטה	נוסעים	דקלה ודני
גלידה	קונים	אני
ארזת בוקר	גר	הוא
לביט	אוכלת	הורים
	רוצה	לאה ורבקה

Cvičení V

Student si několikrát za sebou poslechne nahrané cvičení. Po poslechu si zkusí vyčasovat dvě slovesa dle svého výběru.

אנחנו כותבים	אני כותב
אנחנו כותבות	אני כותבת
אתם כותבים	אתה כותב
אתן כותבות	את כותבת
הם כותבים	הוא כותב
הן כותבות	היא כותבת

Smichut

Cvičení I

První cvičení neobsahuje smichut, ale vazbu podstatného a přídavného jména. Tato vazba byla v testech několikrát zaměněna za smichut, proto je sem toto cvičení zařazeno. Úkolem je spojit podstatné jméno s přídavným jménem.

קטנים	דירה
יפות	אוטובוס
טעימה	ספר
לבנות	עוגה
מעניין	חבר
טוב	ילדים
גדול	נשים
חדשה	דלתות

Cvičení II

V tomto cvičení jsou vyznačena spojení, která je potřeba převést do smichutu (v případě, že se o smichut nejedná), u spojení podstatného a přídavného jména je potřeba pozměnit význam a vytvořit spojení dvou podstatných jmen, aby vznikl smichut. Student je vypíše pod cvičení.

זה הספר של סיפורים על אישה, שם שלה דקלה . היא אוהבת לקרוא ספרים יפים.
עכשיו היא עובדת בספריה ליד האוניברסיטה.
לפני העבודה היא הולכת לבית קפה ושם היא שותה קפה ואוכלת עוגה של שוקולד.
כל בוקר דקלה אוהבת ללכת לעבודה ברגל, כי זה בריא.

סמיכות

M/f	<u>ארוחת</u> בוקר
M/f	ספר לימוד
M/f	אוניברסיטת <u>תל אביב</u>
M/f	גן ילדים
M/f	כלב שמירה
M/f	גינת פרחים
M/f	חנות ירקות
M/f	דלת כניסה

Větná stavba

Cvičení I

V tomto cvičení nejsou slova seřazena do věty, úkolem je vytvořit z těchto slov větu.

מה בוקר רוצה טוב את

א

רוצה אני ארוחת שלום בוקר

ב

לשתות את תה שחור? רוצה

ג

לא יודעת קפה אולי אני תודה.

ד

מאוד קפה טוב לנו יש טעים.

ה

Cvičení II

Student poslouchá nejprve otázky a poté k nim řadí vhodné odpovědi.

א. איפה את עכשיו?

ב. מה את רוצה?

ג. לאן היא הולכת?

ד. מי זה?

ה. למה הוא בבית?

ו. מאין אתן?

אנחנו

מישראל.

היא הולכת לספריה.

אני רוצה קפה שחור עם סוכר.

זה דניאל.

אני עכשיו באוניברסיטה.

מפני שהוא חולה.

Cvičení III

Toto cvičení je malým příkladem, jak je možno odpovídat na otázky. Cvičení obsahuje tázací zájmena a k nim je vytvořena odpověď. Student nejprve poslouchá a čte, poté sám zkouší na základě uvedených odpovědí reagovat. *Obměna:* Studenti vymýšlí otázky a odpovědi ve dvojicích.

למה? מפני שאני לא רוצה.
כי זה לא טוב.

מתי? בערב
ב8.30

איפה? היא גרה בירושלים.
הוא לומד בבית ספר.

לאן? אני הולך לפארק.
אנייה נוסעת לספריה.

מי? זאת רונית.
זה אברהם.

מה? זה הספר שלי.

מאין? אבא מצ'כיה.
את נוסעת מישראל.

Předložky a spojky

Cvičení I

Toto cvičení může sloužit jako ukázka použití jednotlivých předložek, které by měl student na konci zimního semestru ovládat. Úkolem je vytvořit a napsat větu, která užije stejnou předložku jako předloha.

1. אנחנו הולכים למסיבה.

.....

2. היא גרה ליד תל אביב.

.....

3. דניאל אוהב אותה.

.....

4. זאת הגינה של הדודה שלי.

.....

5. רונת חושבת על לימודים באוניברסיטה.

.....

6. אני בעבודה עד הערב.

.....

Cvičení II

V tomto cvičení je vynechán prostor na doplnění vhodné předložky nebo spojky. Student vybírá ze slov, která jsou uvedena v závorkách.

שירה רוצה קפה.....רחל רוצה מים.
(ב-אבל-כותב)

הוא לא הולך לטיול.....הוא חולה.
(כי-אין-ספר)

אני קונה ירקות.....את קונה פירות.
(כל-חתול-ו)

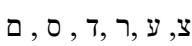
אינת לומדת באולפן.....באוניברסיטה?
(עם-ב-תודה)

11. Vyhodnocení cvičení

Studentům byla z časových důvodů předložena k vypracování pouze některá cvičení, aby nebyla příliš narušována struktura vyučování. Některá cvičení byla plněna jako součást výuky, některá byla zadána studentům jako domácí úloha. Vzhledem k povaze výuky nebyla cvičení studentům předkládána v pořadí, v jakém jsou uvedena v této práci, ale tak, aby korespondovala s výukou. V tomto vyhodnocení jsou cvičení řazena za sebou podle toho, jak jsou uvedena v předešlé kapitole. Složitější cvičení jsou podrobněji rozebrána a případně opatřena ukázkami v podobě fotografie daného cvičení nebo grafu znázorňujícího tyto výsledky. V

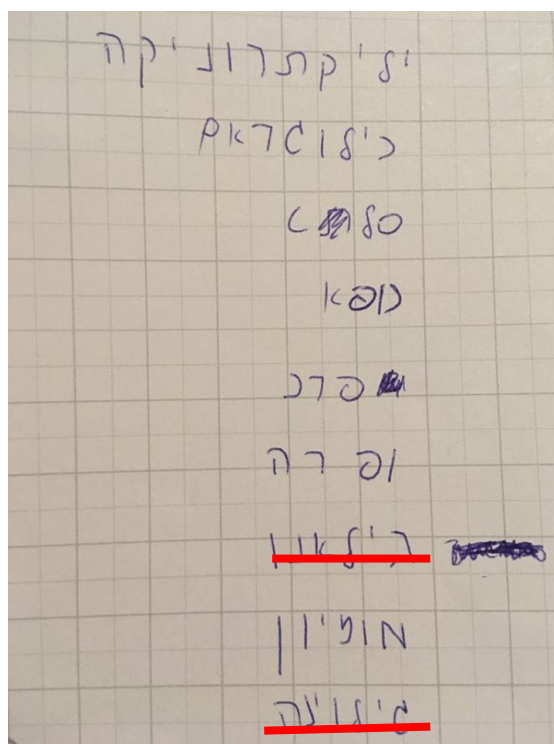
závěru tohoto vyhodnocení jsou uvedeny i výsledky závěrečných testů (jsou zhodnoceny chyby, kterých se studenti dopouštěli, a ty jsou dále porovnány s chybami v testech předešlých) a výsledky krátkého evaluačního dotazníku, který studenti vyplnili.

Poslechové cvičení I	Studenti byli schopni latinkou zapsat mezinárodní výrazy, ostatní slova byla zachycena v menším počtu.
Poslechové cvičení II	Mezinárodní výrazy byly bez větších problémů zaslechnuty a zapsány.
Poslechové cvičení III	Studentům tato aktivita připadala zábavná, vzhledem k povaze cvičení nebylo těžké seřadit a určit význam jednotlivých slov.
Poslechové cvičení XII	Cílem cvičení bylo pouze poslouchat akcent rodilých mluvčích.
Grafická soustava I	Vyskytovaly se drobné chyby při rozlišování především tiskacích písmen.
Grafická soustava III	Studenti byli vyvoláváni postupně, odpovídali správně.
Grafická soustava IV	Většina studentů písmena spojila tak, aby žádné nezůstalo. Někteří písmena se kvůli grafické podobnosti pletla. Jednalo se o následující písmena: <div style="text-align: center;"> </div>
Grafická soustava V	V několika případech studenti zaměnili písmeno њ za ѓ, v jednom případě nebylo písmeno ґ v koncovém tvaru.

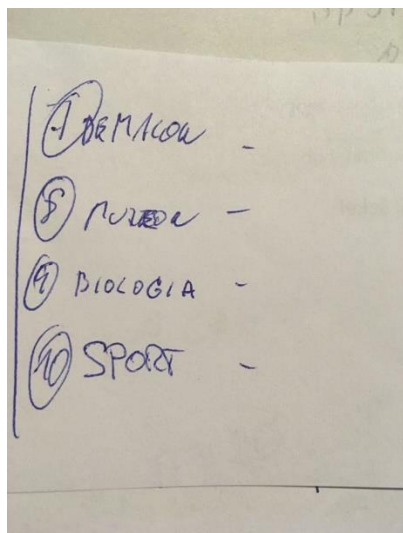
Grafická soustava XV	Pouze jedna studentka byla schopna seřadit písmena podle abecedy na čas a bez chyby. Ostatní studenti měli mezi 4 až 6 písmeny.
Grafická soustava IX	<p>Studenti měli za úkol poslechnout si cvičení namluvené rodilým mluvčím a zapsat co nejvíce slov, která zaslechli. Průměrně studenti zaslechli 12 slov, někteří cvičení odevzdali napsané latinkou. V cvičeních, ve kterých studenti použili hebrejštinu, vypsali bez chyb následující slova:</p> <p style="text-align: center;">אנה, סטודנטית, אוניברסיטה, כיתה, ספרים,</p> <p style="text-align: right;">אוהבת, שלה, אבל</p>

Grafická soustava XVI	<p>Úkolem bylo vypsát všechna slova z nahraného poslechu. Několik studentů, ač se již blíží závěr semestru, neužilo ke psaní hebrejskou abecedu, ale psalo latinkou. Z celého textu studenti vypsali průměrně deset slov. Mezi nejčastější chyby ve slyšených slovech byla záměna písmen, u některých se vyskytovala i slova, která si studentovo ucho „vymyslelo“. Pro ilustraci přikládám dvě ukázky (viz</p>
------------------------------	---

	<p>obr. 27 a 28). V prvním případě obsahují slova písmena, která tam nepatří, a zároveň je tu i několik slov, která postrádají význam, například místo v pořadí sedmého slova <i>Brno</i> je zde napsáno bil'no (בילאנו) a namísto posledního slova <i>biologia</i> je napsáno slovo giloina (גילוינה). V druhém případě nebyla použita hebrejská abeceda, ale pouze latinka.</p>
--	---

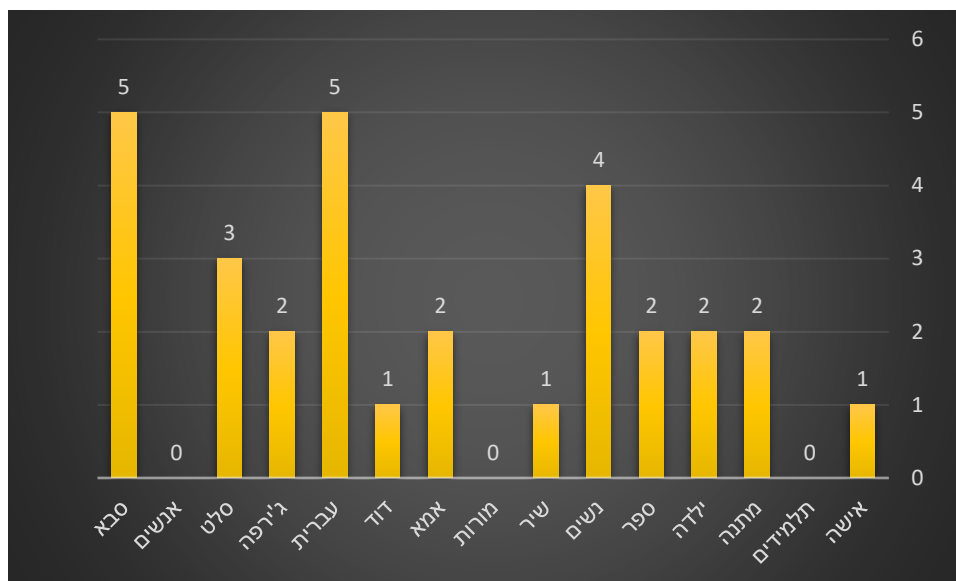
Obr. 27: Grafická soustava XI

Obr. 28: Grafická soustava XI

Grafická soustava XVII	V tomto cvičení byly několikrát zaměněny výrazy מה שלך a מה שלומך.
-------------------------------	--

Nepřavidelný plurál I	<p>Ve cvičení, ve kterém se přiřazovala podstatná jména k příslušným zájmenům, studenti chybovali v následujících slovech (viz obr. 29).</p> <p>Nejvyšší počet nesprávného zařazení se týkal slov <i>saba</i> (סבא) a <i>ivrit</i> (עברית).</p>
------------------------------	---

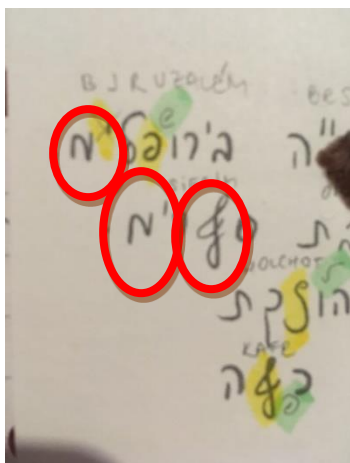
Obr. 29: Graf chyb

Chybně napsané slovo III

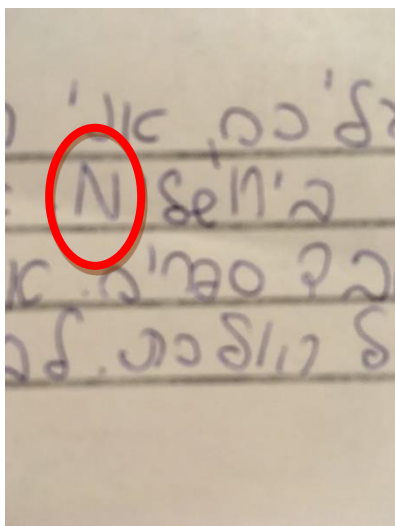
Toto cvičení bylo relativně obtížné, protože se studenti museli zaměřit hned na několik problémů.

Opakující se chybou bylo to, že si někteří studenti nevšimli umístění koncového písmena mem (מ) či fe (ף) uprostřed slova či písmena mem v jeho nekoncové podobě (נ) na konci slova (viz obr. 30 a 31).

Co se týče písmen, která byla zrcadlově či jinak natočená, ta studenti ve většině případů našli.

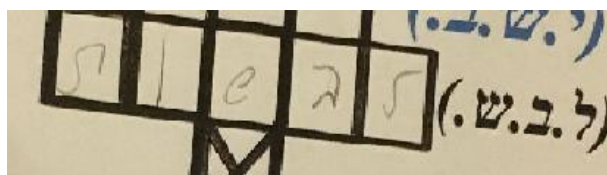

Obr. 30: Písmeno mem v jeho nekoncové formě a písmeno fe v koncové formě uprostřed slova

Obr. 31: Totéž u jiného studenta

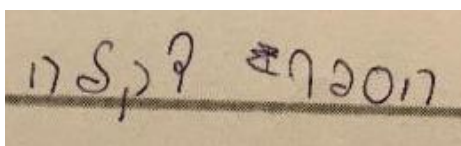
<p>Slovesa I (Křížovka)</p>	<p>Většina sloves byla vytvořena v souladu s gramatickými pravidly. Objevilo se ale několik chyb v tvoření infinitivu, např. z kořene ל.ב.ש. byl vytvořen infini לבשו namísto ללבוש (viz obr. 32).</p>
------------------------------------	--

Obr. 32: Chybný tvar infinitivu

<p>Slovesa II</p>	<p>Rozřazení sloves pod jednotlivé příklady bylo zadáno za domácí úkol. Bohužel však většina studentů úkol nevyplnila, tudíž nejsou k dispozici výsledky k analýze.</p>
<p>Slovesa III</p>	<p>Toto cvičení jsme se studenty zkoušeli doplňovat skupinově. Až na jedno sloveso, které nebylo v probrané slovní zásobě, se podařilo všem slovesa odhalit a převést do správného tvaru (vzhledem k určenému osobnímu zájmenu nebo vlastnímu/podstatnému jménu).</p>
<p>Slovesa IV</p>	<p>V tomto cvičení bylo možno utvořit více smysluplných spojení. U některých studentů se častěji vyskytovaly chyby v podobě neshody podmětu a přísudku. Např. slovo משפחה je rodu ženského, ale bylo k němu přiřazeno sloveso הולך, které je ale v rodě mužském. Dále se vyskytlo několik chyb v čísle: slovo סטודנט je v singuláru, ale přiřazené sloveso לומדת má plurálovou koncovku ženského rodu. V některých případech postrádala smysl celá věta, pravděpodobně z neznalosti uvedené slovní zásoby.</p>

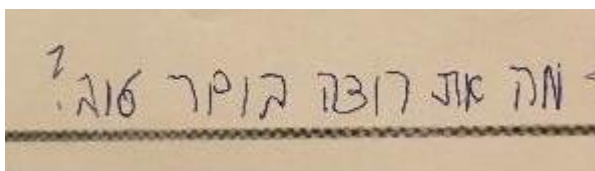
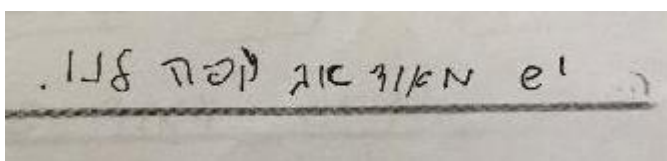
<p>Smichut I</p>	<p>U tohoto cvičení, které vlastně předchází smichutovým cvičením, studenti chybovali především v případě slova בשים, které je ženského rodu, ale má svou mužskou koncovkou. Dále pak některá slovíčka studenti nepřeložili správně, např. slovo לבנות tu jako přídavné jméno mělo význam <i>bílá</i>, nicméně u jednoho cvičení byl vepsán překlad <i>stavět</i>, tedy byl vyplňující pravděpodobně zmaten podobou slova (protože všechna slova v druhém sloupci jsou bez výjimky přídavná jména).</p>
<p>Smichut II</p>	<p>Toto cvičení bylo předloženo studentům ve výuce a vyvolalo zmatky. Studenti se snažili vše převádět do plurálu (minulou lekci se plurálem ve smichutu zabývali), i když to nebylo v zadání. Po počátečních nejasnostech jsme společně cvičení vyplnili. Úkolem také bylo uvedené případy vypsát pod cvičení, čtyři studenti z šesti ale opět vypsali smichuty v plurálu i tam, kde nebylo potřeba, a někdy také přidali určitý člen na nesprávné místo (viz obr. 33).</p>

Obr. 33: Nejčastější chyba v tomto cvičení: určitý člen u prvního slova a plurál, který zde nebyl požadován

Smichut III	V tomto cvičení byl nejčastější chybou plurál od slova ארמון, tedy ארמונות. Studenti uváděli slovo s plurálovou koncovkou mužského rodu, tedy ארמוני. Krom této výjimky nevykazovalo cvičení žádné jiné větší odchylky.
Smichut IV	Toto cvičení bylo založeno pouze na označení rodu prvního slova smichutu, vyhodnocená cvičení vykazovala problém pouze u slova גן a הנות, u prvního slova je možná důvodem existence slova se stejným kořenem v ženském rodě (גינה), které možná studenti také znali.
Větná stavba I	Ani v jednom ze šesti případů se nepodařilo uspořádat slova do vět tak, aby věta dávala smysl. Zde je několik příkladů (viz obr. 34 a 35).

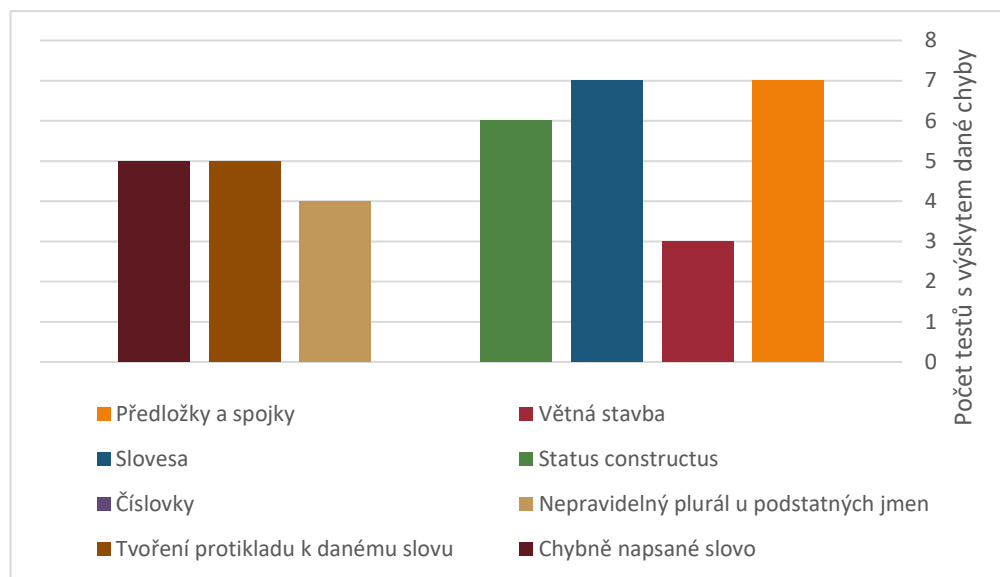
Obr. 34 a 35: Ukázka chybného seřazení slov do věty

Větná stavba III	Toto cvičení si studenti nejprve několikrát poslechli z nahrávky rodičů
-------------------------	---

	mluvčí, a poté se snažili imitovat ve dvojicích otázky i odpovědi. Otázky zůstávaly pevné, ale odpovědi si studenti podle vzoru vytvářeli sami. Po přeložení jednotlivých vět studenti neměli problém vymyslet si jednoduchou odpověď vlastní.
Předložky a spojky I	Studenti zvládli bez větších potíží utvořit vlastní větu podle daného vzoru.
Předložky a spojky II	Ze sedmi odevzdaných cvičení bylo šest úplně bez chyby. V sedmém byla pouze jedna chyba.

12. Vyhodnocení zápočtových semestrálních testů zkoumané skupiny

K porovnání s předešlými skupinami, jejichž testy byly analyzovány v předešlých kapitolách, přikládám výsledky testů současné skupiny, které byly v zimním semestru předkládána výše uvedená cvičení (viz obr. 36 a tab. 5).

Obr. 36: Graf výčtu specifických chyb v testech (zimní semestr)

Tab. 5: Porovnání detekovaných chyb

Rok	Chyb v kategorii celkem		Chyb v kategorii na osobu	
	2018	2019	2018	2019
Předložky	24	13	3,4	2,1
Větná stavba	13	8	1,9	1,3
Slovesa	10	10	1,4	1,6
Status constructus	8	10	1,1	1,6
Nepravdivý plurál u podstatných jmen	8	6	1,1	1,0
Tvoření protikladu k danému slovu	21	13	3,0	2,1

12.1 Evaluace cvičení

Studentům byl zaslán krátký dotazník, jehož prostřednictvím jsem chtěla získat stručné informace ke zhodnocení předložených cvičení ze strany

frekventantů. Dotazník obsahuje sedm otázek, které byly hodnoceny pouze číselně od čísla 1 do čísla 5, z čehož číslo 5 bylo nejvyšší hodnocení. V osmé otázce měli studenti krátce shrnout svůj úhel pohledu. Dotazník vyplnilo celkem šest studentů.

1. Myslíte si, že předložená cvičení vám přispěla k rychlejšímu pochopení jazyka?

Celkové hodnocení: 3,8

2. Pomohla vám tato cvičení k procvičení dané látky?

Celkové hodnocení: 4,5

3. Byla tato cvičení přehledná?

Celkové hodnocení: 4,0

4. Byla tato cvičení srozumitelná?

Celkové hodnocení: 3,7

5. Byla tato cvičení adekvátní pro vaši úroveň znalosti jazyka?

Celkové hodnocení: 3,8

6. Zhodnoťte pestrost typů cvičení:

Celkové hodnocení: 4,8

7. Uvítali byste cvičebnici s těmito a dalšími cvičeními?

Celkové hodnocení: 4,5

8. Zhodnoťte slovně pozitiva a negativa předložených cvičení:

(Jednotliví respondenti jsou označeni pro zachování anonymity písmeny)

A) Cvičení mi zjednodušeně dovolila procvičit některé části probírané látky, lépe pochopit, vyzkoušet. Ačkoliv to byla práce navíc, nebyla nudná a nezatěžovala zbytečnou složitostí.

B) Ke cvičením bych uvítala české zadání.

C) Mnohdy doplňovaly danou látku.

D) Pokud by z toho vznikla cvičebnice, ráda bych, aby na konci bylo řešení, všechna zadání česky/anglicky, případně na konci „slovníček“ jednotlivých fontů, které se ve cvičebnici nachází pro případ, že by se člověk ztratil. Dále také slovníček, který zahrne i takové basic věci jako hebrejská jména. Za mě jinak pěkně různorodá cvičení.

E) Cvičení byla dobře vytvořená, jen škoda, že občas nepasovala s výukou paní doktorky.

F) Přišlo mi to zajímavé, že jsme se nezabývali pouze gramatikou, ale i vizuální podobou hebrejských znaků, byla to výuka ze všech různých úhlů. Oživilo to hodinu.

Dle odpovědí byli tedy studenti s předloženým souborem cvičení spíše spokojeni, výsledným hodnocením je 4,1.

Závěr

V rámci předkládané práce jsem vypracovala stručný přehled učebních materiálů a učebnic moderní hebrejštiny dostupných českým studentům. Nastínila jsem jejich možný přínos pro současného studenta. Bohužel, u českojazyčných materiálů se jedná pouze o starší učebnice, ze kterých je sice možné vybrat určitá cvičení či příklady, ale pro komplexní výuku odpovídající současným standartům nejsou příliš vhodné. Pro další část práce jsem zaznamenala rozhovor s paní docentkou Jiřinou Šedinovou, který je cenným zdrojem informací a přináší vhled do výuky hebrejštiny v druhé polovině minulého století.

V praktické části jsem zmapovala nejčastější problémy začátečníků ve studiu moderní hebrejštiny a navrhla soubor cvičení, která se zaměřují na eliminaci detekovaných chyb. Tato cvičení jsem vypracovala na základě uvedené literatury a zkoumaných semestrálních testů studentů, kteří studovali moderní hebrejštinu v rámci kurzů na Univerzitě Palackého v Olomouci v letech 2015-2019. K tvorbě cvičení také přispělo pozorování studentů při výuce, individuální rozhovory a následná analýza výkonu frekventantů kurzu ve studiu moderní hebrejštiny.

V experimentální části jsem popsala postup při tvorbě cvičení. Vybraná cvičení jsem předložila k vypracování studentům, kteří moderní hebrejštinu začali studovat v ak. roce 2019/2020. Na závěr studenti vyplnili krátký dotazník, který měl za úkol zhodnotit subjektivní přínos předložených cvičení. Po sesbírání všech dat jsem zanalyzovala a porovnála nejčastější chyby v semestrálních testech ze zimního semestru 2018 a 2019. Z šesti kategorií chyb došlo ve čtyřech ke zlepšení výkonu studentů, konkrétně se jednalo o tyto kategorie: *předložky*, *větná stavba*, *nepravidelný plurál u podstatných jmen*, *tvoreni protikladu k danému slovu*. Ve zbývajících dvou kategoriích (*status constructus a slovesa*) zůstal výsledek srovnatelný.

Ráda bych, aby vytvořená cvičení mohla posloužit dalším studentům nebo jako základ cvičebnice.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní zdroje

BARLEV, Efrat. *1000 hebrejských slovíček: ilustrovaný slovník*. Ilustroval Aleš ČUMA. Brno: Edika, 2019. Ilustrovaný slovník (Edika). ISBN 978-80-266-1407-4.

BENEŠ, Eduard. *Metodika cizích jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

BEN-SHEFER, Yosef a Aharon ROSEN. *Elef milim*. vyd. 1963.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: (přehled)*. Praha: Pražská imaginace, 1994. Pražská imaginace. ISBN 80-7110-149-4.

ČERVENÝ, Jaroslav. *František Vymazal: Život, snahy a dílo polyglota malého národa*. Praha: J. Červený, 1937.

ETZION, Giore. *The Routledge Introductory Course in Modern Hebrew*. Focal press, 2009. ISBN 978-0415484176.

FEDER, Richard. *Hasafah haivrit: Učebnice hebrejštiny*. 2. vyd. Středokluky: Zdeněk Susa, 2009. ISBN 978-80-86057-56-9.

FELLMAN, Jack. *The Revival of Classical Tongue: Eliezer Ben Yehuda and the Modern Hebrew Language*. De Gruyter Mouton, 2011. ISBN 978-9027924957.

GENZOR, Jozef. *Jazyky světa: historie a současnost*. V Brně: Lingea, 2015. ISBN 978-80-7508-061-5.

Gramatika současné hebrejštiny. V Brně: Lingea, 2018. ISBN 978-80-7508-409-5.

GILEAD, Yona. *Dynamics of teaching and learning modern Hebrew as an additional language: using Hebrew as a means of instruction and acquisition*. Boston: Rodopi, [2017]. ISBN 978-90-04-34497-6.

Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník: Milon šimuši ivri-čechi, čechi-ivri. V Brně: Lingea, 2017. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-263-3.

Hebrejsko-český, česko-hebrejský praktický slovník: Milon šimuši ivri-čechi, čechi-ivri. V Brně: Lingea, 2017. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-263-3.

Hebrejščina: konverzace. V Brně: Lingea, 2011. ISBN 978-80-87471-08-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijního oboru 76-12-8 Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy.

HOFFMAN, Joel M. *In the Beginning: A Short History of the Hebrew Language*. New York: New York University Press, 2004. ISBN 0-8147-3654-8.

CHAYAT, Shlomit, Sara ISRAELI a Hilla KOBLINER. *'Ivrit min ha-hathalah (he-hadash)*. Yerushalayim: Akademon, 2001.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1213-3.

JANÍKOVÁ, Věra. *Učíme se učit cizí jazyky*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4620-7.

KLÍMA, Otakar a Stanislav SEGERT. *Mluvnice hebrejštiny a aramejštiny*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956. Jazykovědné příručky a učebnice.

MAADIA, Meira. *To Succeed in Hebrew*. 2011. ISBN 978-9657493021.

MENDEL, Miloš. *K historii Nového Orientu* in: Chaloupka, David; Jiroušková, Jana: *Nový Orient. Článeková bibliografie. Ročník 1.-50. (1945/46-1995)*, Orientální ústav Akademie věd ČR, Praha, 1998, ss. 6-9, ISSN: 0029-5302

MORÁVKOVÁ, Petra. *Eliezer Ben Jehuda – život a dílo*. Praha, 2009. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Bedřich Nosek, CSc.

PAPPÉ, Ilan. *Israel*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2018. Contemporary Middle East (Routledge (Firm)). ISBN 978-1138887183.

POTOČNÍKOVÁ, Romana. *František Vymazal: originální didaktik cizích jazyků*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta filozofická. Ústav jazykovědy a baltistiky. Obecná jazykověda.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1.

SADEK, Vladimír. *Novohebrejščina*. Praha: Academia, 1970. Malé učebnice Nového Orientu.

SKOLNIK, Fred a Michael BERENBAUM, ed. *Encyclopaedia Judaica*. 2nd ed. Detroit: Macmillan Reference USA in association with Keter Publishing House, Jerusalem, c2007. ISBN 978-0-02-865929-9.

VYMAZAL, František. *Hebrejsky snadno a rychle*. V Praze: F. Bačkovský, 1897.

WEINGREEN, J. *Učebnice biblické hebrejštiny*. 2. české vyd. Praha: Karolinum, 2003.

Online prameny

Academy of the Hebrew Language [online]. [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://en.hebrew-academy.org.il/>

ČECH, P., & SLÁDEK, P. (2009). *Transliterace a transkripce hebrejštiny: základní problémy a návrhy jejich řešení. Listy Filologické / Folia Philologica*, 132(3/4), 305-339. [online]. [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23468635

ECKSTEIN, Tanja. Centropa: Jindřich Lion. *Centropa* [online]. Juli, 2002 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.centropa.org/cs/biography/jindrich-lion>

Israel Ministry of Foreign Affairs [online]. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://mfa.gov.il/MFA/IsraelExperience/History/Pages/Hebrew-Language-Day-The-revival-of-the-language-of-the-Bible.aspx>

KŘÍŽOVÁ, Magdalena. *Židovský tiskový a informační servis: Víc než jen pár much: První slovník moderní hebrejštiny je bez důkladné revize blamáží* [online]. 2017 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/nove-knihy/clanek/vic-nez-jen-par-much-prvni-slovník-moderni-hebrejštiny-je-bez-dukładne-revize-blamazi>

LAMEDWAW: Hasafa haivrit [online]. 2007 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.lamedwaw.org/hasafa.html>

PRUDILOVÁ, Zuzana. *Richard Feder* [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/feder-richard/>

SLOBODA, Marián. Menšinový jazyk. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/MENŠINOVÝ_JAZYK

Studentům pedagogiky: Taxonomie [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://pedagogika.skolni.eu/pedagogika/didaktika/taxonomie/>

ŠEDINOVÁ, Jiřina. *Životopis* [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://kbv.ff.cuni.cz/cs/lide/externi-spolupracovnici/jirina-sedinova/>

ŠEDINOVÁ, Jiřina. *Životopis* [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jirina-sedinova-25138>

UHLAR, David. *Hebrejščina je snadná* [online]. 2006 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: https://www.faithofgod.net/davar/files/other/ivrit_bkalut-cz.pdf

Vladimír Sadek [online]. [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/sadek.html>

אוצר בלום של היסטוריה: "זו הדרך" יובל שנים לשבועון: המפלגה הקומוניסטית הישראלית. תמר, נסקי'גוז ומאבקים [online]. 2015 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://maki.org.il/>

Anotace

Autor: Hana Bednaříková

Katedra, fakulta a univerzita: Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových, filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Název práce: Výuka moderní hebrejštiny v rámci vysokoškolského vzdělávání: Specifické problémy českých studentů

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Uličná, PhD.

Počet znaků: 112451

Počet příloh: 0

Počet titulů použitých pramenů: 46

Klíčová slova: Univerzitní výuka, ivrit, začátečníci, učebnice hebrejštiny, cvičení pro začátečníky

Keywords: University Education, Ivrit, Beginners, Hebrew Textbook, Beginners Exercises

Charakteristika práce: Tato práce se zabývá problematikou výuky moderní hebrejštiny se zaměřením na začátečnickou úroveň. Teoretická část shrnuje dostupné učebnice v českém jazyce a přibližuje možnosti využití učebnic zahraničních. Tento oddíl je zakončen rozhovorem s doc. PhDr. Jiřinou Šedinovou, CSc., který poskytuje vhled do výuky hebrejštiny mezi lety 1960 až 1990. Praktická část mapuje skrze analýzu semestrálních testů množství výskytu jazykových chyb. Experimentální část se zaměřuje na návrh cvičení zefektivňujících výuku, která byla následně testována při výuce studentů v ak. roce 2019/2020.

Summary: My thesis deals with problematics of teaching modern Hebrew with a special focus on Beginner level. Theoretical part summarizes Hebrew textbooks available in Czech language as well as some of those published abroad. This section ends with an interview with doc. Jiřina Šedinová who gives an insight into teaching Hebrew between years 1960 and 1990. Practical part maps grammatical mistakes incidence in semestral exams of examined students. In the experimental part, exercises for improvement of Hebrew teaching were proposed and tested in the academic year 2019/2020.

